

15. Pilyaev, I. (2024). Sychasna ekonomichna dyplomatiya KNR u vidnosynah iz krainamy, shcho rozvyvaiutsya (na prykladi regionu Afrykanskoho rohu). *Visnyk Kyivskoho natsional'noho universytetu imeni Tarasa Shevchenka*, №1(58). Retrieved from URL: <https://intern.bulletin.knu.ua/article/view/2331/2814> (in Ukrainian).

16. China Global South (2023). New Chinese-Backed Refinery Could Help Angola Shift From Importing Petroleum Products to Becoming an Exporter. Retrieved from URL: <https://chinaglobalsouth.com/2023/06/15/new-chinese-backed-refinery-could-help-angola-shift-from-importing-petroleum-products-to-becoming-an-exporter/> (in English).

17. Paterson, S. (2024). How much of China's investment into Africa is real? Retrieved from URL: <https://www.hinrichfoundation.com/research/article/fdi/how-much-of-china-investment-into-africa-is-real/> (in English).

18. Asia Society Policy Institute (2025). Global Public Opinion on China. Retrieved from URL: <https://asiasociety.org/policy-institute/global-public-opinion-china> (in English).

Матеріал надійшов до редакції 06.06.2025 р.

УДК 94(477.64:4)"2002/2025":[327.82:341.82]

Руслан Шиханов,

кандидат історичних наук,

доцент кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин,

Запорізький національний університет,

ars.720427@gmail.com,

ORCID ID: 0009-0000-9477-1719,

DOI 10.29038/2524-2679-2025-02-204-253

СТВОРЕННЯ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ ПОЧЕСНИХ КОНСУЛЬСТВ ІНОЗЕМНИХ ДЕРЖАВ У ЗАПОРІЗЬКІЙ ОБЛАСТІ (2002–2025 рр.)

У статті на підставі відкритих джерел досліджено процес створення та особливості функціонування почесних (нештатних) консульств іноземних держав на території Запорізької області України.

Установлено, що в Запорізькій області впродовж 2002–2025 рр. функціонували чотири почесних консульства: Болгарії (2002–2022), Казахстану (2006–2017), Австрії (із 2017) та Латвії (із 2019).

Визначено ініціаторів відкриття консульств, тривалість цього процесу й ключові етапи їх інституалізації.

Окреслено межі консульських округів почесних консульств, що діяли в Запорізькій області.

Наведено біографічні довідки осіб, які обіймали посади почесних консулів.

Визначено ключові сфери роботи почесних консульств та їх внесок у розвиток міждержавних відносин на регіональному рівні, а саме: 1) налагодження двосторонніх міжрегіональних економічних зв'язків і залучення інвестицій; 2) комунікація з Послами держави акредитації та її вищим керівництвом; 3) взаємодія з керівництвом регіональних органів влади й місцевого самоврядування консульського округу задля розробки та реалізації проєктів двостороннього міжрегіонального партнерства; 4) культурна дипломатія (проведення фестивалів національних культур, театральних і музичних подій, установлення пам'ятників видатним діячам, видання історичних праць); 5) освітнє співробітництво, яке включає налагодження партнерства між закладами освіти Запорізької області й іноземних держав, підтримку модернізації освітнього процесу (надання сучасного обладнання, участь в акредитації освітніх програм та проведення гостьових лекцій); 6) благодійна допомога медичним і соціальним установам регіону та малозахищеним категоріям громадян; 7) гуманітарна допомога під час війни, що охоплює організацію доставки й розподілу гуманітарних вантажів в умовах російської повномасштабної агресії.

Наведено кейси реалізації кожного з цих напрямів у роботі почесних консульств у Запорізькій області.

Ключові слова: Австрія, Болгарія, Запоріжжя, Запорізька область, міжнародні відносини, Казахстан, Латвія, почесний консул, Україна.

Ruslan Shykhonov,

Zaporizhzhia National University,

ORCID ID: 0009-0000-9477-1719

CREATION AND ACTIVITY OF HONORARY CONSULATES OF FOREIGN STATES IN THE ZAPORIZHZHIA REGION (2002–2025)

The article, based on open sources, examines the process of establishing and the key features of the functioning of honorary (non-staff) consulates of foreign states in the Zaporizhzhia region of Ukraine. It is established that between 2002 and 2025, four honorary consulates operated in the region: Bulgaria (2002–2022), Kazakhstan (2006–2017), Austria (since 2017), and Latvia (since 2019). The study identifies the initiators of the consulates' establishment, the duration

of the process, and the key stages of their institutionalization. It also outlines the boundaries of the consular districts of the honorary consulates operating in the Zaporizhzhia region and provides biographical notes on individuals who have held the position of honorary consul.

The key areas of activity of the honorary consulates and their contributions to the development of interstate relations at the regional level have been identified, namely: 1) establishing bilateral interregional economic ties and attracting investments; 2) maintaining communication with the Ambassadors of the accrediting state and its top leadership; 3) interacting with the leadership of regional authorities and local governments within the consular district to develop and implement bilateral interregional partnership projects; 4) promoting cultural diplomacy through national cultural festivals, theatrical and musical events, the erection of monuments to notable figures, and the publication of historical works; 5) fostering educational cooperation by establishing partnerships between educational institutions in the Zaporizhzhia region and foreign countries, supporting the modernization of the educational process (e.g., providing modern equipment, participating in the accreditation of educational programs, and conducting guest lectures); 6) providing charitable assistance to medical and social institutions, as well as to underprivileged citizens; 7) organizing the delivery and distribution of humanitarian aid during the war in response to Russia's full-scale aggression. The article presents specific cases illustrating the implementation of each of these areas in the activities of honorary consulates in the Zaporizhzhia region.

Key words: Austria, Bulgaria, international relations, honorary consul, Kazakhstan, Latvia, Ukraine, Zaporizhzhia, Zaporizhzhia region.

1. ВСТУП

Постановка проблеми. У сучасній практиці міжнародних відносин разом з інститутом штатних або кадрових консулів активно використовується інститут нештатних або почесних консулів. На сьогодні інститут почесних консулів іноземних держав в Україні має чітке регулювання та різноманітну практику. Зазвичай почесні консули призначаються до інших держав із метою сприяння розвитку торгових, економічних, правових, туристичних, екологічних, науково-технічних, інформаційних, культурних, гуманітарних й освітніх зв'язків між акредитуючою державою та державою перебування, а також налагодженню дружніх відносин між ними іншим чином і захисту (на території визначеного консульського округу) прав та інтересів фізичних і юридичних осіб держави, що їх акредитує.

Станом на 1 листопада 2004 р. в Україні акредитовано 41 почесне консульство іноземних держав [1, с. 48], на 2011 р. – 66 [2, с. 1024–1034], на 2019 р. – 95 [3, с. 5], на 2021 р. – 131 [4, с. 39].

Незважаючи на тривалий час функціонування інституту почесних консулів іноземних держав в Україні, питання аналізу передумов та мотивації їх створення, процесу організації консульств, характеристика діяльності й внеску конкретних почесних консулів у розвиток двосторонніх міжрегіональних відносин як у кожному окремому регіоні нашої держави, так і в Україні в цілому ще не набули системного характеру. Тому сьогодні відчувається гостра потреба в спеціальних працях щодо дослідження вищезазначених питань.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі аспекти діяльності інституту почесних консулів іноземних держав в Україні неодноразово ставали предметом наукових досліджень українських істориків, політологів-міжнародників, правників, а також публікацій у ЗМІ.

Серед праць українських істориків можна виділити роботи Т. О. Грачевської [5–6] щодо характеристики правового статусу й основних напрямів діяльності почесних консульств іноземних держав в Україні, а також ролі почесних консульств у двосторонньому співробітництві країн. У дослідженні політологів-міжнародників К. В. Балабанова та М. В. Трофименка [7] проаналізовано сутність інституту почесних консулів, історію його розвитку, нормативне забезпечення діяльності почесних консулів, використання цього інституту в різних країнах, зокрема в Україні, порядок призначення на посаду почесного консула, права, привілеї й імунітети, якими він володіє. Дослідження українських правників Н. М. Корелової [8], С. В. Лозінської [9], О. А. Мірошніченко [10], М. Г. Окладної, Ю. І. Тараніченко та В. О. Чуйко [11] стосувалося загального аналізу регулювання інституту почесних консулів у міжнародному праві та національному законодавстві України, а також правових проблем функціонування цього інституту в Україні. Загальні питання діяльності почесних консулів іноземних держав в Україні й мотивацію набуття цього статусу українськими політиками та бізнесменами розглянуто в публікаціях В. Богатиря [12], М. Савчука [13] й С. Сидорова [14].

Щодо діяльності почесних консульств іноземних держав в окремих містах і регіонах України маємо лише декілька публікацій. У статті К. Балабанова [15] охарактеризовано діяльність Почесного генерального консульства Республіки Кіпр у м. Маріуполь, а в статті Т. Літераті [16] розкрито особливості роботи почесних консульств у Закарпатській області. Попри це, діяльність таких установ в інших регіонах України досі залишається поза увагою науковців, і нині ми змушені констатувати майже повну відсутність узагальнювальних досліджень за цією тематикою.

Мета дослідження – аналіз відкритих джерел і літератури для характеристики особливостей процесу створення та основних напрямів діяльності почесних консульств іноземних держав у Запорізькій області у 2002–2025 рр.

Основу джерельної бази нашого дослідження становлять матеріали з офіційних сайтів міністерств закордонних справ України, Австрії, Болгарії, Казахстану й Латвії; інформація з офіційних вебресурсів та сторінок у соціальних мережах почесних консульств іноземних держав у Запорізькій області; дані офіційних сайтів Запорізької обласної державної адміністрації, Запорізької обласної та міської рад; публікації в національних і регіональних ЗМІ; інтерв'ю з почесними консулами іноземних держав у Запоріжжі.

Методологія дослідження. Методологічний інструментарій дослідження охоплює сукупність підходів, принципів і методів, використання яких забезпечує отримання максимально об'єктивної, точної та систематизованої інформації щодо процесів і явищ, які аналізуються. У цій статті застосовано системний, діалектичний, структурно-функціональний та системно-генетичний підходи. Дослідження ґрунтується на загальнонаукових принципах багатофакторності, детермінізму, історизму, об'єктивності, системності й цілісності. Серед загальнологічних методів використано аналіз, синтез, індукцію, дедукцію та аналогію. Із методів теоретичного рівня застосовано абстрагування, ранжування, порівняння, узагальнення, а також історичний і системний аналіз. Комплексне використання зазначеного методологічного інструментарію дало змогу досягти поставленої мети й сформулювати обґрунтовані висновки.

2. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Базовим нормативним документом, що регулює питання створення та діяльності почесних консульств, є *«Віденська конвенція про консульські зносини»* від 24 квітня 1963 р. (далі – Конвенція). Посада почесного консула офіційно закріплена в пункті 2 статті 1 Конвенції, а потенційні можливості, привілеї та імунітети почесного консула, який представляє іноземну державу в країні перебування, зафіксовані в статтях 58–68 розділу 3 цього документа. Стаття 68 Конвенції наголошує на факультативному характері інституту почесних консульських посадових осіб, через що рішення щодо погодження чи відхилення тієї чи іншої кандидатури приймаються державою перебування [17]. Діяльність в Україні почесних консулів іноземних держав й українських консулів у цих державах, крім вищезазначеної Конвенції, регулюється також низкою двосторонніх угод [18–23].

Повноваження почесних консулів іноземних держав в Україні регламентуються «*Положенням про почесних (нештатних) консульських посадових осіб іноземних держав в Україні та консульські установи, що очолюються такими посадовими особами*», затвердженням наказом Міністерства закордонних справ України 2007 р. [24] й оновленим у 2021 р. [25]. Держави, що акредитують почесних консулів, мають подібні національні нормативні акти, які визначають процедури їх призначення та відкликання, а також регламентують діяльність, права, обов'язки, привілеї й імунітети [26–31].

Визначаючи мотивацію держав у відкритті почесних консульств, ми стикаємось із певною поляризацією думок. Так, Б. Гуменюк зазначає, що більшість країн Європи «призначає почесних консулів у тих державах, де вже існують посольства та консульські установи із метою їх підсилення. Водночас зарубіжні держави використовують інститут почесних консулів як перший крок до забезпечення своєї дипломатичної або консульської присутності в певному регіоні» [32, с. 77]. Натомість В. Богатир вважає, що інколи роль почесних консулів в Україні «зводиться до комунікативної функції, коли вони стають лобістами держави, котра наділила їх додатковими перевагами, порівняно з іншими співгромадянами» [12]. Підтримує цю думку й М. Савчук, зазначаючи, що «посада Почесного консула в Україні відкриває широкі можливості та надає серйозні привілеї – недоторканність кореспонденції, архіву, особливі відносини з правоохоронними й силовими структурами, труднощі з проведенням обшуків у тих будівлях, на яких висять прапор іншої країни та табличка «Почесне консульство». Тому за отримання такої посади готові платити» [13]. С. Сидоров додає, що «статус почесного консула дає право на недоторканність машини з дипломатичними номерами, на якій пересувається консул, та на недоторканність його особистих речей і листування. Тому статусом почесного консула часто користуються різні бізнесмени для прикриття свого бізнесу» [14].

Процедура призначення та початку діяльності почесного консула включає такі кроки: 1) отримання *консульського патенту* – письмового повноваження від Міністерства закордонних справ, яке призначає почесного консула. У цьому документі вказується повне прізвище та ім'я, громадянство почесного консула, клас, до якого він належить, консульський округ і місцезнаходження консульської установи. *Консульський округ*, що відводиться почесному консулові для виконання консульських функцій, визначається Міністерством закордонних справ акредитуючої держави за погодженням із державою перебування; 2) одержання від держави перебування *екзекватури* – дозволу на виконання консулом

своїх функцій, після отримання якого консул може приступати до виконання своїх функцій; 3) *організація роботи* почесного консульства, яка зазвичай проводиться почесним консулом за свій рахунок (за свою діяльність почесний консул не отримує винагороду від акредитуючої країни) [7, с. 12].

У період із 2002 по 2025 рр. у Запорізькій області створено та функціонувало чотири почесні консульства іноземних держав: трьох європейських (Австрії, Болгарії й Латвії) та однієї азійської (Казахстану).

Першим іноземним консульством, яке розпочало свою діяльність у Запорізькій області в зазначений період, було **Почесне консульство Республіки Болгарія в м. Донецьк** (із консульським округом у Донецькій, Запорізькій і Луганській областях). Особливе значення в складі округу належало саме Запорізькій області, що пояснюється низкою факторів, насамперед наявністю в області великої болгарської національної громади (27 764 чол. за переписом 2001 р.), яка була другою за чисельністю в Україні, після Одеської області (для порівняння: у Донецькій області тоді проживало 4833 болгар, а в Луганській – 1625). Крім того, із 1998 р. між Запорізькою й Бургаською областю (Болгарія) діяла Угода про торгово-економічне, наукове та культурне співробітництво й були наявні сталі зв'язки. До цього додався ще один фактор (який потрібно було оперативно вирішувати), а саме візовий режим, установлений Болгарією у 2001 р., який значно ускладнив бізнесові, робочі та туристичні поїздки до цієї країни представників болгарських громадських організацій Запорізької області.

Перша офіційна комунікація новопризначеного почесного консула Республіки Болгарія в м. Донецьку Івана Аврамова з керівництвом Запорізької області відбулася 23 березня 2001 р. (на цей момент він ще не отримав екзекватуру). Цього дня голова Запорізької обласної ради Володимир Березовський зустрівся з повноважним міністром Посольства Болгарії в Україні Іваном Паровим, консулом Іваном Аврамовим і головою Запорізького обласного товариства болгарської культури (далі – ЗОТБК) Василем Мітковим. Як повідомляли ЗМІ, зустріч пройшла «в теплій дружній атмосфері і стала першою віхою напередодні відкриття в Запоріжжі представництва Почесного консульства Болгарії» [33].

Аврамов Іван Іванович народився 02.09.1965 (с. Калчева, Болградський район, Одеська область) у болгарській родині; дружина – Олена Володимирівна; дочка – Марія. Освіта – Одеський інститут народного господарства (1988), економіст. Із 1988 р. займався кооператорством, шукаючи канали виходу експорту сировини через різні спільні підприємства. На початку 1990-х – експортував за кордон чорний і кольоровий

металобрухт. У другій половині 1990-х – переїздить на Донеччину, де стає заступником президента з економіки НВП «Алві-Інвест» (яке належало Юрію Іванющенку й займалося торгівлею широкою номенклатурою товарів – від коксу до взуття). Із 2004 р. – президент ЗАТ «Луганська вугільна компанія» [34]. За станом на 2009 р. в рейтингу українського журналу «Фокус» – «Топ-150 найбагатших людей України» – І. Аврамов займав 83 сходинку, а його статки оцінювались у 65,3 млн доларів США [35]. Він був співвласником ЗАТ «Донбасхолдинг», а сфера його інтересів розповсюджувалася на вугільну промисловість, транспорт і виноробство [36]. На 2013 р. експерти «Фокусу» оцінили капітал президента венчурного фонду «Нові технології» І. Аврамова у більш ніж 350 млн. доларів США, і він обіймав 45 сходинку в рейтингу «Топ-200 найбагатших людей України» [37]. Тривалий час І. Аврамов уходив до «орбіти впливу» народного депутата від Партії регіонів Ю. Іванющенка, якого вважали «гаманцем сім'ї В. Януковича» [38]. Бізнес-інтереси Ю. Іванющенка та І. Аврамова поширювались і на Одеську область: у 2011 р. підконтрольна їм англійська фірма *Parrox Corporation Ltd* придбала 28 % ТОВ «Промтоварний ринок» (відомий одеський «Промринок 7-й кілометр»). Обоє бізнес-партнерів вважали монополістами у сфері продажу алкоголю в Україні: «Вони удвох контролюють єдиного виробника спирту в Україні – державний концерн «Укрспирт» (І. Аврамов також був власником Болградського виноробного заводу) [39]. Нагороджений болгарським орденом «Мадарски конник» І ступеня (2001) та знаками «Шахтарська слава» І–ІІІ ступенів. Почесний громадянин м. Антрацит.

У березні 2002 р. Іван Аврамов звернувся до Запорізького міського голови Олександра Поляка з клопотанням щодо передачі в оренду занедбаної двоповерхової будівлі на острові Хортиця – так званого «Будинку Преображенського», зведеного в 1948 р., – Почесному консульству Болгарії в м. Донецьк. Попередній орендар цієї будівлі протягом багатьох років використовував його як склад. Виконком Запорізької міськради підтримав клопотання почесного консула й 27 травня 2002 р. погодив передачу вищезазначеної двоповерхової будівлі в оренду з подальшою її реконструкцією під триповерховий офіс Почесного консульства Республіки Болгарія. Посприяв прийняттю цього рішення колишній Надзвичайний і Повноважний Посол України в Болгарії (у 1993–1998 рр.), уродженець Запорізької області Олександр Воробйов. Він нагадав, що Посольство України в Болгарії було збудоване в найпрестижнішому районі поруч із резиденцією Президента, а коли виникла потреба у відкритті консульства України у м. Варна, там було виділено історичну споруду, яку болгари

відремонтували за власний кошт. Маючи на руках договір оренди будівлі, консул Іван Аврамов нарешті одержав 1 листопада 2002 р. екзекватуру від Міністерства закордонних справ України про акредитацію Почесного консульства Республіки Болгарія в м. Донецьку (із консульським округом у Донецькій, Запорізькій і Луганській областях). Проект реконструкції орендованої Консульством будівлі затверджено Головним управлінням архітектури й містобудування виконкому Запорізької міськради в липні 2003 р. Саму реконструкцію болгари виконували власним коштом (вартість робіт із реконструкції й облаштування офісу на той час становила майже півтора мільйона гривень) [40].

Відзначимо, що категорично проти реконструкції зазначеної будівлі на заповідному о. Хортиця тоді виступила місцева громадська організація «Захистимо Хортицю!». Не знайшовши розуміння в міській раді, вона звернулася із відповідним листом до Верховної Ради України. В офіційній відповіді Верховної Ради повідомлялося, що низка комітетів парламенту й МЗС України вважали рішення Запорізької міської ради щодо оренди та реконструкції будинку під консульство передчасним і неправомірним. Водночас з'ясувалося, що МЗС Болгарії офіційно не зверталось до МЗС України з проханням про розміщення свого Почесного консульства на о. Хортиця. Після публікації в місцевій пресі вищезгаданих офіційних відповідей зі столиці всі документи щодо спорудження будівлі Почесного консульства були вилучені місцевою прокуратурою, яка мала проаналізувати ситуацію та зробити висновки щодо законності будівництва. Але офіційних повідомлень щодо результатів цієї перевірки так і не опубліковано.

Позицію болгарською стороною з цього питання озвучив тоді голова ЗОТБК Василь Мітков, який (станом на 2004 р.) був представником почесного консула Івана Аврамова: «Усі роботи виконувалися за затвердженим проектом, із дотриманням усіх юридичних норм і правил. На цій ділянці острова дозволена господарська діяльність, поряд розташовані житлові будинки, турбаза, муніципальний театр. Стару, давно занедбану будівлю ми знесли, вивезли багато сміття, звели нову, що у цьому поганого? Іван Аврамов, якому доручено бути Почесним консулом Республіки Болгарія, живе у Донецьку. Його повноваження поширюються на Донецьку, Запорізьку та Луганську області. У регіоні лише у минулому році видано 50 тисяч віз до Болгарії. А, оскільки у Запорізькій області мешкає 30 тисяч болгар, є потреба відкрити тут окреме представництво» [41].

Офіс запорізького представництва Почесного консульства Республіки Болгарія в м. Донецьку почав офіційно функціонувати в м. Запоріжжі на о. Хортиця з 2005 р. і з цього часу, за словами В. Міткова, консульство

активно включилося в роботу з відродження культури й традицій болгар Запорізької області [42, с. 165].

Загалом, у діяльності Почесного консульства Болгарії в Запорізькій області можна виокремити два періоди: перший (2002–2014 рр.), коли консульство очолював Іван Аврамов, та другий (2017–2022 рр.) – під керівництвом Сергія Желєва.

Саме в перший період діяльності Почесного консульства його центр перенесено з м. Донецька до м. Запоріжжя, що, відповідно, вплинуло на його офіційну назву. Станом на квітень 2013 р. в офіційному довіднику МЗС України воно вже значилося як «Почесне консульство Республіки Болгарія в м. Запоріжжя». Там же вказано адресу його канцелярії: м. Запоріжжя, о. Хортиця, будинок 55 [43, с. 25]. У травні 2013 р. виконавчий комітет Запорізької міської ради (на той час міським головою був Олександр Сін), розглянувши звернення Почесного консульства Республіки Болгарія в Україні від 08.06.2012 №6/8, ухвалив рішення передати йому на 10 років будівлю, яку консульство раніше орендувало, «для виконання місії Почесного консульства Республіки Болгарії в Україні». Згідно з договором позики, це відбулося фактично на безоплатній основі [44].

Основними напрямками діяльності Почесного консульства в перший період його функціонування, які можна відстежити за відкритими джерелами, були такі: 1) комунікація з Послами держави акредитації та її вищим керівництвом; 2) взаємодія з керівництвом регіональних органів влади й органів місцевого самоврядування консульського округу для розробки та реалізації проєктів двостороннього міжрегіонального партнерства; 3) реалізація різнопланових культурних проєктів на території консульського округу; 4) сприяння налагодженню співпраці між освітніми закладами двох країн і допомога в модернізації та вдосконаленні освітнього процесу в навчальних закладах регіону.

Конкретними прикладами реалізації двох перших напрямів роботи була постійна комунікація консула з болгарськими високопосадовцями, Послами Болгарії в Україні, головами Запорізької обласної державної адміністрації (далі – ЗОДА) та обласної ради, міськими й сільськими головами Запорізької області – для вирішення поточних питань діяльності консульства та налагодження міжрегіонального болгарсько-українського співробітництва. Культурний напрям роботи консула позначився системною фінансовою підтримкою, із його боку, фольклорних колективів і проведенням численних фестивалів болгарської культури, відзначенням національних болгарських свят, установленням у Запорізькій області пам'ятників Христо Ботеву в с. Ботієве Приазовського району (2005) і

Василю Левському в м. Бердянську (2007), пам'ятної дошки хану Аспаруху (2010) у м. Запоріжжі, виданням серії книг з історії та культури болгар у Запорізькій області й Україні [45]. Модернізація освітнього процесу, насамперед у тих навчальних закладах регіону, де викладали болгарську мову, відбувалася з ініціативи консула та фінансової підтримки з боку уряду Болгарії. Модернізація передбачала надання сучасного обладнання й безпосередню участь болгарських освітян у вдосконаленні навчального процесу.

Майже трирічна перерва в діяльності консульства з 2014 по 2017 рр. була зумовлена звільненням Іван Аврамова з посади консула у 2014 р. й затягнутою на три роки процедурою призначення його наступника. Причиною звільнення консула стала інформація в ЗМІ про те, що після перемоги Революції гідності, анексії Криму Росією та початку російсько-української війни фірми, пов'язані з Аврамовим, могли бути причетними до фінансування проросійських бойовиків на Донбасі [46]. З огляду на це міністр закордонних справ Болгарії Даніель Мітов заявив, що Іван Аврамов не може залишатися почесним консулом, оскільки він працює проти України та завдає шкоди іміджу Болгарії. У жовтні 2014 р. болгарський уряд ухвалив рішення щодо його звільнення, що позбавило Аврамова консульського імунітету й «відкрило українській владі можливість провести повноцінне розслідування щодо його діяльності» [47].

Плани стосовно відновлення роботи Почесного консульства озвучено під час візиту до Запорізької області Надзвичайного та Повноважного посла Республіки Болгарія в Україні Красіміра Мінчева. 6 березня 2017 р. на зустрічі з головою ЗОДА Костянтином Брилем Посол повідомив, що найближчим часом очікується призначення Почесного консула Республіки Болгарія в м. Запоріжжі, що, на його думку, сприятиме відкриттю нових можливостей для співпраці області з Болгарією. На цій зустрічі також були присутні віцепрезидент Асоціації болгар України Сергій Желев й голова ЗОТБК Василь Мітков. Посол також зустрівся з керівництвом Запорізької міської ради та відвідав Запорізький національний університет (далі – ЗНУ), де поспілкувався з керівництвом і викладацьким колективом закладу вищої освіти [48].

22 березня 2017 р. на засіданні Міністерської ради Болгарії погоджено відкриття почесних консульств у трьох державах – Україні, Молдові й Польщі. В Україні почесне консульство повинно було відновити роботу в м. Запоріжжі (із консульським округом, що охоплював ту саму територію, що й у 2001 р.). Новим Почесним консулом призначено підприємця з м. Мелітополя Запорізької області Сергія Желева [49]. Аби обійняти цю

посаду, йому довелося скласти мандат депутата Запорізької обласної ради, який він отримав у 2015 р. як висуванець партії «Опозиційний блок» [50].

Желєв Сергій Семенович народився 18.07.1963 (м. Мелітополь, Запорізька область) у болгарській родині; батько – Семен Семенович; мати – Олександра Костянтинівна; дружина – Людмила Борисівна (1965) – голова правління ВАТ «Комиш-Зорянський елеватор»; дочка – Юлія (1986); син – Владислав (2004). Освіта – Сімферопольський технікум громадсько-го харчування (1984), технолог харчової промисловості; Мелітопольський державний педагогічний інститут (2006), учитель географії та основ економіки; Сімферопольський економіко-гуманітарний інститут (2006), економіст. 1970–1976 – учень СШ № 6, 1977–1980 – учень СШ № 8 м. Мелітополя. 1980–1982 – учень Сімферопольського СПТУ № 4; 1983–1985 – служба в армії; 1986–1992 – робітник, бригадир, радгосп «Садове». 1992–1996 – комерційний директор, ТОВ «Виробничо-комерційний центр “Русь”». 1996–1998 – заступник голови правління ВАТ «Мелітопольський олійно-екстракційний завод» (далі – МОЕЗ). 1998–2002 – голова правління, ВАТ «Мелітопольський елеватор». Із 2002 – голова Спостережних рад ВАТ «Мелітопольський елеватор» і ВАТ «Комиш-Зорянський елеватор» [51, с. 65]. Із 30.01.2014 – голова наглядової ради, ПрАТ «МОЕЗ». Член Правління ЗОТБК (із 2003). Депутат Мелітопольської міськради 3 скликання (1998–2002). Депутат Запорізької облради 7 скликання (2015–2017); заступник голови постійної комісії з питань АПК і сільськогосподарського виробництва.

Напрями діяльності Почесного консульства в другий період його функціонування (2017–2022 рр.) кардинально не змінилися й уключали переважно заходи зі сприяння двосторонньому болгарсько-українському міжрегіональному співробітництву в культурній, освітній і науковій сферах.

Ще до отримання екзекватури новий Почесний консул розгорнув активну роботу. Уже в травні 2017 р. К. Мінчев і С. Желєв відкрили у двох державних педагогічних університетах Запорізької області (Мелітопольському й Бердянському) сучасні кабінети інтерактивної мовної підготовки, обладнані за кошти офіційної допомоги розвитку Болгарії. В обох ЗВО студентів навчали за спеціальністю «Болгарська філологія», а також діяли болгарські культурні центри. Під час візиту до міст Мелітополь, Бердянськ і Приморськ Посол К. Мінчев, за участі консула С. Желєва, також провів зустрічі з керівництвом зазначених міст та представниками болгарської громади. Головними темами спілкування з міськими головами, а також місцевою болгарською діаспорою були підготовка до святкування 155-річчя переселення болгар до Таврії й питання

двосторонніх болгарсько-українських відносин. Зокрема, Посол виступив за відновлення та поглиблення співпраці між містами-побратимами Слівен і Мелітополь і між Ямбол та Бердянськом, а також пошуку відповідного болгарського міста-партнера для міста Приморськ [52].

23–24 вересня 2017 р. Запорізьку область відвідала болгарська делегація на чолі з головою Національних зборів Болгарії Дімітаром Главчевим. Цей візит організовано з нагоди проведення в м. Приморськ 6-го обласного Собору болгар Таврії й 155-ї річниці переселення болгар до Таврії. До складу делегації також входили віцеспікерка Народних зборів Цвета Караянчева й депутати Мілен Міхов (голова групи дружби Болгарія–Україна), Георгі Йорданов (заступник голови групи дружби Болгарія–Україна), Ахмед Ахмедов (член Комітету з політики щодо болгар за кордоном). У зустрічах, що відбулися 23 вересня, також узяв участь голова Державного агентства у справах болгар за кордоном Петар Харалампієв, Надзвичайний і Повноважний Посол Республіки Болгарія в Україні Красимір Мінчев та третій секретар Посольства Олена Слатінська-Ованезова. Члени делегації зустрілися з керівництвом області (головою обласної ради Григорієм Самардаком і заступником голови ЗОДА Зінаїдою Бойко), президентом Асоціації болгар України Антоном Кіссе, радником голови ЗОДА та колишнім послом у Болгарії В'ячеславом Похвальським, Почесним консулом Болгарії в м. Запоріжжі Сергієм Желєвим, головою ЗОТБК Василем Мітковим та головою Запорізького міського болгарського товариства Олександром Сяровим. Сторони обговорили поглиблення розвитку двосторонніх відносин у сферах туризму, сільського господарства, освіти й будівництва [53].

Сергій Желєв офіційно отримав консульську екзекватуру в Міністерстві закордонних справ України 23 січня 2018 р. На цій церемонії Посол К. Мінчев та Консул С. Желєв відзначили, що обидві країни мають значний потенціал для розширення й поглиблення співпраці [54]. А 9–11 травня 2018 р. Посол К. Мінчев відвідав Запорізьку область із метою урочистого відкриття Почесного консульства Республіки Болгарії в м. Запоріжжі й офіційного представлення Почесного консула С. Желєва керівництву Запорізької області та міським головам Запоріжжя й Приморська. Під час візиту до м. Приморськ Посол відкрив комп'ютерну аудиторію для мовної підготовки в Приморському обласному багатопрофільному українсько-болгарському ліцеї та провів зустріч із представниками болгарських організацій і компаній регіону. Програмою візиту також передбачено зустрічі з головою ЗОДА Костянтином Брилем, Запорізьким міським головою Володимиром Буряком, Приморським міським головою Оленою Божковою. Посол К. Мінчев висловив сподівання, що з призначенням

нового Почесного консула співпраця й взаємодія Запорізької області з містами та регіонами Болгарії піднімуться на вищий рівень. Зокрема, подібна співпраця могла бути реалізована між містами Запоріжжя (Україна) та Бургас (Болгарія), які, за словами Посла, мали багато спільного [55].

26 березня 2019 р. у ЗНУ відбувся Міжнародний освітній форум «Україна–Болгарія». Метою його проведення було обговорення співробітництва ЗВО двох країн у сфері туризму, культури, освіти й науки та формування сучасного освітнього простору в контексті євроінтеграційних процесів. Представники болгарської делегації ознайомили студентів і викладачів ЗВО України з культурою та традиціями болгарського народу, з освітніми установами Республіки Болгарія й програмами стажування для українських студентів. Від імені Почесного консула Болгарії С. Желева присутніх привітав голова ЗОТБК В. Мітков. Він побажав студентам успіхів і плідних стажувань у Болгарії, а також висловив сподівання, що захід стане вагомим внеском до політики інтеграції України до Європейського Співтовариства [56].

10–12 вересня 2020 р. відбувся візит до Запорізької області делегації Народних зборів Республіки Болгарія у складі заступника голови Народних зборів Республіки Болгарія Валері Сімеонова, народного представника Йордана Апостолова та члена делегації Венери Тодорової. 10 вересня члени делегації зустрілись із керівницею апарату облдержадміністрації Зінаїдою Бойко, начальником Управління зовнішніх зносин і зовнішньоекономічної діяльності ЗОДА Артуром Бойко, Почесним консулом Республіки Болгарія у м. Запоріжжя Сергієм Желевим та керівником ЗОТБК Василем Мітковим. Сторони обговорили питання поновлення тісного співробітництва між Запорізькою та Бургаською областями (Болгарія) [57]. А 11–12 вересня члени делегації взяли участь у 9-му Соборі болгар України, який відбувся в м. Мелітополі. Одним із ключових заходів Собору стало урочисте відкриття погруддя болгарському національному герою Хаджі Димитру в мелітопольському сквері «Площа Слівена» [58].

У квітні 2021 р. на історичному факультеті ЗНУ відбулось урочисте відкриття мультимедійної аудиторії із сучасним обладнанням. Ця подія стала можливою завдяки гранту Міністерства освіти Болгарії, а також підтримки Почесного консульства Болгарії й ЗОТБК. За умовами грантової угоди шість днів на тиждень мультимедійною аудиторією користувалися студенти ЗНУ, а в неділю – слухачі болгарської недільної школи «Светліна» [59].

Почесне консульство Болгарії в м. Запоріжжі традиційно виступало меценатом і спонсором фестивалів болгарської й інших національних

культур, що відбувались у регіоні («Ізвод», «Ми – українські» та ін.), організовувало широке відзначення річниць переселення болгар до Запорізької області, болгарських національних і народних свят (День визволення Болгарії, День об'єднання Болгарії, День незалежності Болгарії, День Христо Ботева, Трифон Зарізан й ін.), у яких брали участь представники багатьох національно-культурних товариств Запорізької та інших областей України й гості з Болгарії [60].

Після повномасштабного вторгнення російських військ до України 24 лютого 2022 р. Почесний консул С. Желєв – залишився в окупованому росіянами м. Мелітополі. 24 квітня того самого року Мелітопольський міський голова Іван Федоров повідомив в ефірі загальноукраїнського телемарафону «Єдині новини» [61], що російські окупанти викрали Сергія Желєва: «Моїх колег викрали по всій країні більш як 50, сьогодні 29 знаходяться у в'язницях окупантів. Відносно активістів, бізнесменів – в окупантів це суцільна практика, вони викрадають всіх, хто має свою думку, патріотичні настрої. Кілька годин тому стало відомо, що у Мелітополі викрали Почесного консула Болгарії» [62]. Але за кілька годин Міністерство закордонних справ Болгарії спростувало інформацію щодо викрадення консула, заявивши натомість, що «консул Болгарії Сергій Желєв не був викрадений, але перебуває в безпеці у своєму будинку» [63]. За деякий час подружжя Желєвих пішло на співпрацю з окупантами – вони отримали російські паспорти та перереєстрували свій бізнес відповідно до законодавства рф. Уже у січні 2023 р. ТОВ «Мелітопольський олійноекстракційний завод» уключено до Єдиного реєстру суб'єктів малого та середнього підприємництва рф, а в березні цього ж року його засновниками зареєстровано С. та Л. Желєвих. Інші свої компанії вони також перереєстрували відповідно до російського законодавства [64].

Зважаючи на те, що вищезазначені дії подружжя Желєвих «підпадають під визначення колабораційної діяльності під час воєнних дій в Україні» та є несумісними з «визначеними підставами для нагородження відзнаками Запорізької обласної ради», у лютому 2024 р. голова облради Олена Жук скасувала всі розпорядження щодо їх нагородження регіональними нагородами [65; 66].

Станом на березень 2025 р. Л. Желєва продовжує залишатися депутатом Запорізької обласної ради від партії «Слуга народу», а на офіційному сайті МЗС України прізвище С. Желєва й досі міститься в підрозділі почесних консулів, але його контактна інформація відсутня [67].

Почесне консульство Республіки Казахстан у м. Запоріжжі. У травні 2003 р. Запорізьку область відвідав Надзвичайний і Повноважний Посол Республіки Казахстан в Україні Равіль Чердабаєв. Його візит від-

бувся напередодні дострокових виборів Запорізького міського голови, де основним кандидатом на перемогу вважався тодішній голова облдержадміністрації Євген Карташов, який у 2000–2001 рр. обіймав посаду Надзвичайного і Повноважного Посла України в Республіці Казахстан і був чудово знайомий із казахським послом. На зустрічі в облдержадміністрації сторони обговорили стан співробітництва Запорізької області з Казахстаном і визначили перспективні напрями та інструменти для його подальшого розвитку [68].

Плани щодо створення Почесного консульства Республіки Казахстан у м. Запоріжжі вперше публічно озвучено 21 жовтня 2003 р. Цього дня в м. Києві відбулася зустріч Надзвичайного й Повноважного Посла Республіки Казахстан Равіля Чердабаєва з Головою Верховної Ради України Володимиром Литвиним, на якій Посол, зокрема, повідомив керівнику парламенту, що для розвитку казахсько-українських міжрегіональних контактів невдовзі заплановано відкриття Почесного консульства Республіки Казахстан у м. Запоріжжі [69]. До консульського округу планувалось уключити п'ять областей – Дніпропетровську, Донецьку, Запорізьку, Луганську та Харківську [70]. А вибір м. Запоріжжя як центру консульського округу, вірогідно, пов'язаний із тим, що міський голова Євген Карташов мав чудові стосунки з казахськими політиками й дипломатами. Але наприкінці 2003 р. Равіля Чердабаєва на посаді Посла замінив Амангельди Жумабаєв і процес призначення почесного консула та створення Почесного консульства в м. Запоріжжі з різних причин розтягнулися майже на три роки.

10 січня 2006 р. Президент Віктор Ющенко своїм Указом оголосив 2006 р. «Роком Казахстану в Україні» для покращення двосторонньої співпраці між країнами [71]. Кабінет Міністрів України мав створити й узгодити з казахською стороною план проведення Року Казахстану. До того ж Кабінету Міністрів України, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласним, Київській і Севастопольській міським державним адміністраціям доручалося «забезпечити реалізацію заходів із проведення Року Республіки Казахстан в Україні та вирішити в установленому порядку питання щодо їх фінансування» [72]. Наприкінці травня цього ж року вийшов новий Указ Президента, яким «Рік Казахстану в Україні» перенесено на наступний 2007 р. [73].

Скориставшись нагодою та врахувавши потенційні можливості й перспективи подальшого розвитку українсько-казахських міжрегіональних економічних і культурних зв'язків, Євген Карташов нагадав Послу Казахстану Амангельди Жумабаєву про нереалізовану ідею 2003 р. щодо

відкриття Почесного консульства в м. Запоріжжі. І вже незабаром на посаду Почесного консула Республіки Казахстан у м. Запоріжжі призначено запорізького підприємця Сергія Гречного.

Гречний Сергій Володимирович народився 01.07.1959; дружина – Алевтина Василівна (1960 р.н.). Запорізький підприємець і засновник низки підприємств із торгівлі паливно-мастильними матеріалами та переробки сільськогосподарської продукції, зокрема таких, як «Запорізьке підприємство по забезпеченню матеріальними ресурсами «Ресурс-інвест», «Вест», «ДНК», «Ресурс-інвест молокопереробка» (Бердянський міський молокозавод), Виробничо-комерційна фірма «Терем, ЛТД», «Ресурс-інвест груп» та інших [74]. Станом на березень 2025 р., за даними сайту «Youcontrol», із названих підприємств продовжує працювати лише «Ресурс-інвест груп», а діяльність решти або припинена через банкрутство, або щодо них порушено справу про банкрутство [75].

Після відповідної підготовчої роботи 9 жовтня 2006 р. у м. Запоріжжі відбулось урочисте відкриття офісу Почесного консульства Республіки Казахстан у приміщенні на першому поверсі житлового будинку за адресою: вулиця 40 років Радянської України (зараз це вулиця Незалежної України), будинок 51 (пізніше офіційною адресою консульства зазначалася вулиця Рекордна, будинок 37-Б). Тут можна було отримати будь-яку інформацію про Казахстан, довідки щодо необхідних для поїздки до цієї країни документів та інші консульські послуги. Присутній на відкритті Надзвичайний і Повноважний Посол Республіки Казахстан в Україні та Молдові Амангельди Жумабаєв наголосив, що відкриття Почесного консульства в м. Запоріжжя має особливе значення: «Мер Запоріжжя Євген Карташов, будучи Послом України в Казахстані, дав імпульс розвитку відносин між нашими країнами. Південний схід України й Запоріжжя зокрема є для нас цікавим партнером» [76].

На жаль, діяльність Почесного консульства й почесного консула Сергія Гречного в період із 2006 по 2017 рр. у відкритих джерелах відображена вкрай фрагментарно. Ми маємо лише поодинокі публікації, які висвітлюють його роботу за трьома напрямками:

- 1) організація та проведення візитів до Запорізької області Послів Казахстану в Україні й офіційних казахських делегацій;

- 2) сприяння залученню казахських інвестицій, прикладом чого є проєкт будівництва бізнес-центру в м. Запоріжжі, який запропонували казахські інвестори. Ідея казахських партнерів була підтримана міською владою й у лютому 2007 р., під час виступу на бізнес-форумі «Казахстан–Україна: нові можливості для бізнесу», Запорізький міський голова Євген Карташов

передав казахським інвесторам рішення сесії міської ради про виділення (резервування) земельної ділянки площею 0,5 гектара під будівництво бізнес-центру. За його словами, «щоб вийти на ринки зарубіжних країн, потрібно розпочинати саме з цього, а вже потім налагоджувати конкретні зв'язки» [77]. Коли в липні 2008 р. Посол Амангельди Жумабаєв відвідав м. Запоріжжя, він виступив на сесії міської ради й повідомив депутатів, що найближчим часом казахська сторона планує подати на їх розгляд інвестиційний проєкт будівництва бізнес-центру (під який у центрі міста раніше зарезервовано земельну ділянку). Посол також нагадав, що у квітні цього ж року в столиці Казахстану – м. Астані – запорізький міський голова Євген Карташов підписав договір про дружбу та співробітництво з м. Уральськом, але, на думку Посла, можливостей для подальшого співробітництва було набагато більше: «Ми відкрили в Україні п'ять почесних консульств, у тому числі й у Запоріжжі, а сьогодні пропонуємо розвивати далі торгово-економічну місію нашого посольства. Ми хочемо відкрити в Запоріжжі торгово-економічний центр. Адже, як очікується, наступний рік має стати Роком Казахстану в Україні, і Президент Нурсултан Назарбаєв планує побувати в Києві, а я рекомендуватиму йому відвідати ще й Запоріжжя» [78]. На жаль, подальша доля проєкту будівництва казахського бізнес-центру невідома;

3) участь у роботі міжнародних форумів. Так, 11–12 жовтня 2016 р. консул Сергій Гречний разом із Послом Саматом Ордабаєвим узяв участь у роботі 1-го міжнародного форуму інтеграції та кооперації «InCo Forum» у м. Запоріжжі [79]. А в листопаді 2017 р. м. Запоріжжя стало місцем проведення Міжнародного форуму «Дошкільна освіта: соціальний простір в умовах світової глобалізації» – для обміну досвідом українських педагогів першої ланки освіти. На нього було також запрошено експертів із Німеччини, США, Італії, Литви, Естонії, Казахстану, Франції, Кот-д'Івуару. У роботі форуму взяли участь знані спеціалісти та партнери саміту, серед яких був і Почесний консул Республіки Казахстан у м. Запоріжжі Сергій Гречний [80].

Жодної інформації щодо діяльності Почесного консульства Казахстану в м. Запоріжжі після листопада 2017 р. у відкритих джерелах не міститься. Станом на березень 2025 р. на офіційному сайті МЗС України інформація щодо нього також відсутня. Водночас тут наявна інформація про Почесні консульства Казахстану, які діють у чотирьох інших містах України (Дніпрі, Львові, Одесі та Харкові) [81]. Зважаючи на це, можемо зробити висновок, що після 2017 р. Почесне консульство Республіки Казахстан у м. Запоріжжі припинило свою діяльність.

Почесне консульство Австрійської Республіки в місті Запоріжжя.

На 2017 р. Почесні консульства Австрії діяли в п'яти українських містах: Дніпрі, Львові, Одесі, Харкові та Чернівцях. Однією з передумов створення подібного консульства в м. Запоріжжя було те, що воно мало давні зв'язки з Австрією. Ще 1983 р. м. Запоріжжя уклало договір щодо партнерства з м. Лінц (адміністративним центром федеральної землі Верхня Австрія та третім найбільшим містом Австрії). Відтоді Запоріжжя й Лінц стали «містами-побратимами». До того ж низка запорізьких підприємств підтримувала тривалі бізнес-зв'язки та реалізовувала спільні проекти з австрійськими компаніями, що стало ще одним вагомим фактором для ухвалення австрійською стороною рішення щодо відкриття Почесного консульства в м. Запоріжжі. 9 травня 2017 р. екзекватуру Почесного консула Австрійської Республіки в місті Запоріжжя (із консульським округом у Запорізькій області) отримав відомий запорізький бізнесмен Борис Шестопалов [82].

Шестопалов Борис Борисович народився 28.01.1967 (м. Запоріжжя); дружина – Мацегорова Марина Вікторівна (1966 р. н.); син – Данило (1996 р. н.); дочка – Анастасія (1996 р. н.). Освіта – Запорізький машинобудівний інститут (1993), інженер-електромеханік; Запорізький національний технічний університет (2001), фінансист; кандидат економічних наук (2006), тема дисертації – «Удосконалювання управлінських структур об'єднань підприємств (холдингів) на основі моделювання й оптимізації єдиної фінансово-економічної бази даних». 1985–1987 – служба в армії. Із 1989 – завідувач відділу фінансових послуг Палацу культури енергетиків (м. Запоріжжя). 1989–1991 рр. – директор Державного центру дозвілля «Союз». 1991–1992 – заступник генерального директора ТОВ «Аско Лтд та К». 1992–1997 – фінансовий директор Виробничо-комерційного об'єднання «Крок Лтд». 1997–2001 – консультант з економічних питань ТОВ «Велика транспортна компанія». 2001–2004 – голова спостережної ради ВАТ «Хлібокомбінат № 2». Із квітня 2004 – голова спостережної ради ПАТ «Запорізький хлібозавод № 5» [83]. Засновник SBBI Group (2007) і GFS Group (2014). Із 2019 – співвласник і керуючий партнер агрохолдингу HD-group. Із 2003 – віцепрезидент Всеукраїнської асоціації пекарів. Із грудня 2024 – голова наглядової ради Запорізького національного університету.

Урочисте відкриття Почесного консульства Австрії в м. Запоріжжі відбулося 6 жовтня 2017 р. у бізнес-центрі «Khortitsa Palace» за адресою бульвар Шевченка, 71-А. Участь у церемонії взяли Посол Австрії в Україні Герміне Поппеллер, Почесний консул Борис Шестопалов, голова ЗОДА

Костянтин Бриль, голова обласної ради Григорій Самардак, міський голова Володимир Буряк та інші запрошені особи.

Г. Поппеллер зазначила, що відносини між державами часто відбуваються лише на рівні столиць, але співпрацювати мають і регіони: «Київ – це не вся Україна. Такі міста, як Запоріжжя, дуже важливі для економічного розвитку країни. Через почесні консульства ми можемо розвивати відносини між бізнесменами, між культурними діячами. Я не вперше в Запоріжжі, я знаю, який тут великий потенціал. Але я також знаю, що багато підприємств потребують модернізації, щоб випускати продукцію відповідно до європейських стандартів. Австрійські підприємства могли б допомогти цьому» [84]. У виступах голови облдержадміністрації К. Бриля, голови облради Г. Самардака та міського голови В. Буряка наголошувалося, що відкриття консульства Австрії сприятиме налагодженню співпраці між двома країнами не лише у сфері економіки, але й у сфері культури, науки та туризму.

Почесний консул Б. Шестопалов заявив, що насамперед планує зробити ухил на залучення австрійських інвесторів до Запоріжжя: «Я, як вихідець з бізнесу, зроблю все, щоб реалізувати можливості співпраці з Австрією: як щодо технічного переозброєння, так і інвестиційного клімату. Окрім цього, дуже хочеться, щоб наші австрійські колеги звернули увагу на неймовірні рекреаційні можливості запорізького краю: це, звичайно, і Хортиця, і узбережжя Азовського моря» [85]. Першим кроком на шляху реалізації цих планів мав стати українсько-австрійський бізнес-форум, який планувалося провести найближчим часом. За словами Б. Шестопалова, робота Почесного консульства буде зосереджена на зміцненні економічних, культурних, освітніх та туристичних зв'язків, наданні підтримки й консультацій українським та австрійським підприємствам і приватним інвесторам для залучення інвестицій до Запорізької області й розвитку продуктивних економічних відносин.

У квітні 2018 р. Україну з офіційними візитом відвідав Федеральний Президент Австрійської Республіки Александр Ван дер Беллен. Він прибув із делегацією й відкрив українсько-австрійський бізнес-форум, раніше анонсований Б. Шестопаловим. Окрім того, Александр Ван дер Беллен зустрівся з Почесними консулами Австрійської Республіки в Україні (серед яких був і Б. Шестопалов). Александр Ван дер Беллен, Посол Герміне Поппеллер та Почесні консули обговорили перспективи співпраці між двома країнами на рівні як столиць, так і регіонів [86].

На сьогодні Консульство працює за адресою – проспект Соборний, будинок 137 (5 поверх) [87]. Воно має офіційну сторінку у Facebook (<https://www.facebook.com/austria.zp>) та свій офіційний вебсайт (www.austria.zp).

austria.zp.ua). На цьому сайті зазначені основні напрями діяльності та послуги, які надає Почесне консульство, а саме: «консульство активно співпрацює з австрійською стороною для залучення інвестицій для розвитку Запорізького регіону. Консул намагається розвинути економічні та культурні відносини між двома країнами. Також ми допомагаємо громадянам Австрійської Республіки, які проживають або тимчасово перебувають на території Запорізької області. Ми надаємо такі послуги: засвідчення підписів; засвідчення копій документів; витребування свідоцтв про знаходження в живих» [88].

Аналіз публікацій розділу «Новини» офіційного сайту Почесного консульства Австрії в м. Запоріжжі [89] свідчить, що від самого початку ще одним із пріоритетів діяльності Почесного консула була соціальна допомога представникам малозахищених верств населення й дітям, яку він надає на постійній основі разом зі своїми партнерами Фондом Сергія Чекальського «Foundation for Future» та групою компаній «Хлібодар». Протягом 2017–2018 рр. за цим напрямом зроблено таке: 1) напередодні нового 2018 р. – 300 дітей, які перебували на лікуванні в Запорізькій міській дитячій лікарні № 5, отримали новорічні подарунки (грудень 2017 р.); 2) проведено благодійний святковий захід для юних запорожців із малозабезпечених сімей, підопічних Запорізької громадської організації «Берегиня», яким на святі вручили солодкі подарунки (березень); 3) із березня було організовано щоденне годування обідами малозабезпечених пенсіонерів у кафе «Меліса» на вул. Перемоги, 61; 4) протягом Великоднього тижня проведено цілий комплекс благодійних заходів, а саме: у Свято-Миколаївському жіночому монастирі проведено майстер-клас, на якому малеча навчалася, як прикрашати паски й робити писанки; передано 200 пасок Свято-Покровському кафедральному собору для роздачі нужденним та ще 200 пасок – для громадської організації «За права пенсіонерів»; благодійну допомогу також отримали родини учасників АТО, Запорізька обласна дитяча клінічна лікарня, Запорізька дитяча лікарня № 5, Благодійний фонд «Мама+Я», Спілка багатодітних родин «Берегиня» (квітень 2018 р.); 5) до Дня перемоги над нацизмом у Другій світовій війні для тих ветеранів, які проходили реабілітацію в міській лікарні № 2, проведено святковий захід, де 40 ветеранів отримали подарунки (травень); 6) до Міжнародного дня захисту дитини організовано свято для вихованців реабілітаційного центру для дітей з особливими потребами, що в Комунарському районі м. Запоріжжя, на якому кожна дитина отримала солодкі подарунки (червень); 7) надано фінансову підтримку для проведення відкритих обласних дитячих змагань із кінного спорту в м. Запоріжжі на о. Хортиця, у яких узяли участь вісім команд (червень) і проведення

благодійного фестивалю для дітей у м. Запоріжжі, організованого благодійним фондом «Мама+Я» (вересень), у якому взяли участь близько 900 дітей з усієї області (серед них – понад 500 дітей-сиріт); 8) організовані свята до Дня Святого Миколая та вручення подарунків для дітей, які перебували на стаціонарному лікуванні в кардіологічному, неврологічному, нефрологічному й травматологічному відділеннях обласної дитячої лікарні та дитячої міської лікарні № 5 (грудень).

В інтерв'ю 2019 р. Б. Шестопалов відзначив, що спектр його компетенції як Почесного консула є «доволі різноманітний – від мистецьких заходів, як-от гастролі австрійських театрів чи оркестрів, до консультацій австрійських громадян й інвесторів, які мають свої інтереси в Запорізькій області. Усе це лише формат громадської діяльності, social challenge». Крім того, консул приділяв значну вагу зустрічам із молодими запорізькими бізнесменами, які відбувались у контексті сприяння українсько-австрійським діловим взаєминам, та консультаціям співвітчизників, котрі хочуть поїхати до Австрії на навчання чи відкрити там власну справу [90]. Консул брав безпосередню участь в організації й проведенні низки культурних заходів у м. Запоріжжі. Зокрема, він став ініціатором та надав фінансову підтримку в організації вистави «Примадонна», прем'єра якої відбулася 19 травня 2018 р. у Запорізькому академічному театрі молоді (Б. Шестопалов особисто обрав п'єсу, а також зіграв одну з ролей у виставі) [91]. А за рік – 25 травня 2019 р. – знову з ініціативи та фінансової підтримки почесного консула, у тому ж театрі відбулася прем'єра комедії «Таланти і покійники» (за п'єсою Девіда Айвза) [92]. На честь національного свята – Дня Австрії – у жовтні 2018 р. Почесний консул профінансував проведення в Запорізькій обласній філармонії концертної програми «Вечір австрійської музики», на якій запоріжці змогли насолодитися творами австрійських композиторів – Моцарта, Гайдна та Штрауса – у виконанні Запорізького академічного симфонічного оркестру [93].

Новий Надзвичайний та Повноважний Посол Австрійської Республіки в Україні Гернот Пфандлер відвідав Запорізьку область 19 листопада 2019 р. Він зустрівся з головою облдержадміністрації Віталієм Туринком, начальником Управління зовнішніх зносин та зовнішньоекономічної діяльності ОДА Артуром Бойко й Почесним консулом Австрійської Республіки в м. Запоріжжя Борисом Шестопаловим. В. Туринок відзначив, що відкриття Почесного консульства Австрії в Запоріжжі є поштовхом для «плідного співробітництва між нашими країнами. Ми зацікавлені у відповідальних інвесторах і сприятимемо їхній роботі», а А. Бойко ознайомив гостя з проєктами, які можуть зацікавити потенційних австрійських інвесторів [94].

Висвітлюючи у 2020 р. діяльність Почесного консульства, Б. Шестопа-лов виділив такі напрями його роботи: 1) допомога громадянам Австрії – «На щастя, таких критичних ситуацій у громадян Австрії в Запоріжжі було небагато»; 2) сприяння роботі Посла Австрії – «варто зазначити, що, з одного боку, консульство в Запоріжжі – останнє австрійське консульство на сході країни. А з іншого боку, територія навколо Маріуполя є зоною прискіпливої уваги Австрійської Республіки. До того ж Австрія – країна, що відіграє важливу роль для ОБСЄ: у Відні розташовується секретаріат ОБСЄ, багато співробітників організації є австрійцями. Тому певна частина моєї діяльності як консула пов'язана з Донбасом – наприклад, із супроводом чи передачею гуманітарної допомоги»; 3) культурне співробітництво – «в минулому році за підтримки нашої установи був знятий документальний фільм “Австрія: цивілізована та децентралізована”, де ми показали реальну децентралізацію в Австрії очима звичайних австрійців та українців, які переїхали до цієї країни. Ми відвідали дуже маленькі австрійські містечка, навіть із населенням менше тисячі жителів, які, утім, мають свої культурні центри, музеї тощо. Там стає зрозуміло, що справжня децентралізація відбувається не в законах, а в голові людей. Коли вони розуміють, що вони самі господарі власної долі, що голос за голову громади або за міського голову – це голос за їх долю»; 4) допомога австрійським бізнесменам щодо контактів із міською владою – «особисто я докладав зусиль, щоб організувати переговори і стосовно будівництва поселення для тимчасово переміщених осіб, і щодо будівництва заводу з переробки сміття... Хоча піарились потім на цих проєктах усі, хто міг. Але з різних причин ці контакти та ініціативи заморозились»; 5) робота із залучення інвестицій – «в 2014–2016 рр. у світі реально існувала “мода” на Україну. Але якби ми швидко просували реформи та не ставили приватні інтереси над соціальними, залучили б значно більше інвестицій. Тепер після спілкування з різними інвесторами можу констатувати втомленість від українських бід та невизначеності. І через низку факторів сьогодні важко очікувати іноземних інвестицій. Але не треба забувати й про інвестора внутрішнього. Потрібно продемонструвати, що місцева влада робить усе можливе, щоб цей внутрішній інвестор укладав у свій регіон і свою країну. Досі інвестиції в Україну вважаються подвигом. А мають бути звичною практикою» [95].

Після початку повномасштабного вторгнення росії до України в рамках співпраці Почесного консульства з Посольством Австрії в Україні започатковано низку ініціатив як із питань гуманітарної допомоги під час воєнного стану, так і в частині відновлення та відбудови зруйнованих об'єктів [96]. Зокрема, Австрія передала нашому регіону машини швидкої

допомоги, медичне обладнання, генератори, побутову техніку й низку інших важливих товарів [97]. У квітні 2024 р. Б. Шестопалов узяв участь у конференції Почесних консулів, де обговорювалися питання пріоритетів австрійської зовнішньої політики та публічної дипломатії, а також консульських питань і захисту даних. Подія завершилася прийомом у Президента Австрії Александра ван дер Беллена, на якому обговорювалися питання солідарності Австрії з Україною й надання гуманітарної та іншої підтримки українському народу [98].

Ініціатором створення **Почесного консульства Латвійської Республіки в м. Запоріжжі** виступив Надзвичайний та Повноважний посол Республіки Латвія в Україні Юріс Пойканс. Під час відвідин Запорізької області 9 листопада 2016 р. він зустрівся з головою ЗОДА Костянтином Брилем та обговорив із ним питання співпраці між Латвією й Запорізькою областю та перспективні напрями взаємодії. К. Бриль презентував гостю інвестиційний паспорт Запорізької області, зазначивши при цьому, що його «здивували статистичні дані про товарообіг між нашими країнами. Нині загальні показники взаємної зовнішньої торгівлі товарами та послугами становили \$3,38 мільйона. Проте обсяг експорту товарів і послуг зменшився в 4,9 рази. Тож нині ми пропонуємо відновити нашу співпрацю, аби бізнес працював більш активно». Задля покращення подальших контактів Ю. Пойканс запропонував створити в регіоні Почесне консульство Латвії: «Консулом може стати навіть бізнесмен, якого будуть підтримувати міська та обласна влади. Як свідчить практика, це дає значний поштовх економічним і культурним відносинам, а також обміну досвідом у питаннях децентралізації та євроінтеграції» [99].

Майже за рік (7 вересня 2018 р.) на зустрічі в м. Запоріжжі із міським головою Володимиром Буряком Посол Юріс Пойканс офіційно представив кандидата в Почесні консули Латвійської Республіки в м. Запоріжжі Юрія Підгорного. На цій зустрічі також обговорено перспективи співробітництва м. Запоріжжя з регіонами та містами Латвії. За словами Юріса Пойканса, латвійці зацікавлені у всебічному співробітництві із Запоріжжям, зокрема в економіці, культурі, освіті, туризмі, спорті й інших сферах: «відкриття в Запоріжжі Почесного консульства Латвії – гарна можливість зміцнення зв'язків між країнами. Нещодавно відкрито таке консульство в Дніпрі. Однак ми зацікавлені в тому, щоб в Запоріжжі було окреме консульство» [100]. Нарешті, 28 травня 2019 р. директор Департаменту державного протоколу Міністерства закордонних справ України Ольга Чубрикова вручила Юрію Підгорному екзекватуру, яка підтверджувала згоду української сторони на затвердження його Почесним консулом Латвійської

Республіки в м. Запоріжжі. У заході також узяв участь Посол Латвії в Україні Ю. Пойканс [101]. Ю. Підгорний став п'ятим Почесним консулом Латвії в Україні, до цього часу в нас уже працювали чотири Почесних консульства – у Дніпрі, Львові, Одесі та Чернігові.

Почесне консульство Латвійської Республіки в м. Запоріжжі (із консульським округом, що охоплює всю Запорізьку область) урочисто відкрито 8 жовтня 2019 р. в офісному приміщенні за адресою: проспект Соборний 158-Б (4-й поверх). У церемонії відкриття взяла участь офіційна делегація Латвійської Республіки в складі міністра закордонних справ Латвії Едгара Рінкевичса (майбутнього Президента Латвії), Посла Латвії в Україні Юріса Пойканса, заступника керівника Офісу міністра закордонних справ Андреяса Карповічса, другого секретаря Департаменту Східної Європи та Центральної Азії МЗС Латвії Яніса Калви. З української сторони в заході взяли участь голова облдержадміністрації Віталій Туринок, голова обласної ради Григорій Самардак, перший заступник Запорізького міського голови Сергій Мішок, три Почесних консули (Латвії – Юрій Підгорний, Австрії – Борис Шестопапов і Болгарії – Сергій Желев) та представники громадськості.

Е. Рінкевичс відзначив, що Ю. Підгорний доклав чимало зусиль, щоб саме в Запоріжжі відкрилося Почесне консульство: «для мене честь бути тут та відкривати Почесне консульство Латвійської Республіки. Під час зустрічі з керівництвом області ми обговорили багато цікавих ідей. Зараз у Почесного консула багато роботи, однак перший крок зроблено. У Латвії є значний інтерес до співпраці з Україною, і ми маємо досвід, яким би залюбки поділилися з вами. Сподіваюся на плідну співпрацю». В. Туринок наголосив, що відкриття консульства є значним кроком до зближення наших країн та регіонів: «я особисто зацікавлений, щоб наші ідеї втілювалися в життя, бізнес почував себе тут спокійно» [102].

Ключовими завданнями створення та діяльності Почесного консульства Латвії в м. Запоріжжі, озвученими під час його відкриття, були такі: захист інтересів громадян Латвії, що перебувають на території Запорізької області, зміцнення економічного співробітництва між латвійськими й місцевими бізнесменами, розширення культурних, освітніх, наукових, туристичних та інших зв'язків між двома країнами [103].

Підгорний Юрій Дмитрович народився 3 травня 1960 р. Із 2005 р. займається бізнесом. Станом на 2019 р. зареєстрований фізичною особою-підприємцем та виступав засновником і бенефіціаром семи фірм: «Енергос лімітед», «Енергетичні системи та обладнання Запоріжжя», «Зовнішпромсервіс», «Енерготехсистеми», «Булат спецтехніка», Фермерське господарство «Таврія плюс» [104] і «Hazel UK Limited» (Велика

Британія) [105]. Остання з цих фірм займалася постачанням авіаційних запчастин з України (зокрема для військово-повітряних сил Індії), а серед своїх контрагентів мала запорізький завод «МіГ-Ремонт», який ремонтує військову авіатехніку та виробляє запчастини до неї [14]. За активну волюнтерську й благодійну діяльність відзначений низкою нагород, а саме: відзнакою Головнокомандувача ЗСУ О. Сирського «За сприяння війську», відзнакою міністра оборони України «За сприяння обороні України», громадською відзнакою – орденом «Народний герой України», медаллю «За Заслуги» Міністерства оборони Латвії та державною нагородою Латвійської Республіки «Хрест Визнання» [106; 107].

Почесне консульство Латвійської Республіки в м. Запоріжжі має офіційну сторінку в соціальній мережі Facebook (<https://www.facebook.com/consulate.zp.ua/>), на якій регулярно публікуються інформація, фото- та відеоматеріали стосовно діяльності як самого консульства, так і Посольства Латвії в Україні.

Завдяки аналізу публікацій з офіційної сторінки Почесного консульства в мережі Facebook й інших відкритих джерел, ми визначили такі напрями його діяльності протягом 2019–2025 рр: 1) налагодження зв'язків між латвійськими й українськими підприємствами та підприємцями й сприяння залученню інвестицій; 2) комунікація з Послом Латвії в Україні та керівництвом Латвійської Республіки; 3) комунікація з керівництвом регіональних органів влади й місцевого самоврядування для розробки та реалізації проєктів партнерства між Запорізькою областю й регіонами Латвії; 4) сприяння встановленню сталого співробітництва між освітніми закладами двох країн; 5) надання благодійної допомоги медичним та соціальним закладам регіону; 6) організації доставки та розподілу гуманітарної допомоги цивільним особам і захисникам України в умовах російської повномасштабної війни проти України.

Конкретним наповненням *першого напрямку діяльності* консульства були такі заходи. Протягом 2019–2020 рр. закладено основу налагодження співпраці Латвії із Запорізьким регіоном у різних сферах діяльності. Консул провів десятки змістовних зустрічей у м. Запоріжжі за участю Посла Латвії Ю. Пойканса, інших дипломатів і підприємців Латвії. Зокрема, у квітні 2020 р. у Ризі за участі Почесного консульства Латвії в м. Запоріжжі відкрито фірму «Торговий дім Україна», яка допомагала українському бізнесу адаптуватися до вимог ринку ЄС й участі в тендерах [108]. У січні 2021 р. відбулася зустріч із директором авіакомпанії «Мотор Січ» Ігорем Костюком, під час якої обговорювалося питання організації прямих авіаційно-вантажних перевезень між містами Запоріжжя та Рига,

й проєкт організації пасажирського авіасполучення Запоріжжя–Рига, ураховуючи перспективи туристичного обміну між двома країнами. За результатами зустрічі досягнуто домовленості про подальше проведення переговорів після економічних розрахунків зазначених проєктів. У березні 2021 р. почесний консул долучився до організації й проведення В2В-зустрічі запорізьких підприємців з Олександром Петровим – офіційним представником Латвійського представництва Торгово-промислової палати України й керівником фірми «Торговий дім Україна» (Латвія). Сторони обговорили потенційні можливості для роботи запорізьких підприємців на ринку ЄС [109]. У серпні 2024 р. Почесним консульством організовано зустріч групи керівників підприємств ВПК Латвії з представниками військових підрозділів Сил оборони України, які були зацікавлені у використанні латвійської військової продукції, а також тими, хто вже використовував її в бойових умовах. На зустрічі відбувся обмін досвідом і проведено навчання з використання зразків зазначеної продукції [110].

Окремим аспектом роботи Почесного консульства у сфері залучення інвестицій була участь у роботі міжнародних форумів (які проводились у м. Запоріжжі). На цих заходах консул обговорював із бізнесменами, народними депутатами, керівництвом міста та області питання інвестицій і латвійсько-української співпраці. Як приклад, згадаємо 5-й Міжнародний екологічний форум «Еко Форум-2021» (14 вересня 2021 р.), присвячений залученню інвестицій для роз'язання екологічних проблем регіону й сприяння впровадженню сучасних чистих технологій у промисловості [111] та 5-й Міжнародний форум інтеграції й кооперації «InCoForum-2021» (16 грудня 2021 р.), присвячений питанням трансформації шляхів розвитку Запорізької області в умовах сучасних викликів, розбудови та кооперації громад і бізнесу в контексті співробітництва з міжнародними й дипломатичними організаціями, у тому числі через створення кластерів та індустріальних парків [112]. У наступні роки почесний консул також брав участь у цих й інших подібних форумах. Зокрема, у червні 2024 р. Ю. Підгорний узяв участь у роботі регіонального форуму «Нові сенси бачення розвитку громад Запорізького регіону, які постраждали від російської військової агресії», присвяченому відновленню області після закінчення війни [113].

Діяльність консула за *другим напрямом роботи* була такою. Протягом 2021 р. Почесний консул Ю. Підгорний тричі зустрічався (у червні, вересні та листопаді) з Послом Латвії Ю. Пойкансом. На цих зустрічах обговорювалися плани подальшого розвитку економічних, культурних, туристичних, освітніх й інших перспективних міжрегіональних відносин.

У 2022 р. Ю. Підгорний також мав три зустрічі (у липні, серпні, жовтні) з Послом Латвії в Україні Ілгварсом Клявою, на яких обговорювалася ситуація в Запорізькій області, подальший розвиток відносин між регіоном і Латвією, надання гуманітарної допомоги. Зазначимо, що лише з березня по серпень 2022 р. Почесне консульство в м. Запоріжжі отримало від благодійників понад 100 тонн гуманітарного вантажу, який було розподілено між лікарняними закладами й гуманітарними центрами Запоріжжя [114]. 11–13 липня консул узяв участь у 10-й зустрічі Почесних консулів Латвійської Республіки в Ризі. Головними темами зустрічі стали війна в Україні та виконання питань гуманітарної й військової допомоги нашій країні. Почесні консули відвідали Сейм та офіційний прийом у Президента Латвійської Республіки Егілса Левітса в Ризькому замку, де вони особисто спілкувалися з Президентом і міністром закордонних справ. Відбулися також зустрічі з віцемером Риги Едвардсом Смілтенсом і представниками Міністерства економіки та Міністерства оборони Латвії. Ю. Підгорний провів перемовини з директором Латвійської агенції інвестицій і розвитку Лаурою Очаговою про можливості співпраці Запоріжжя й Латвії після завершення війни [115].

У 2023 р. Ю. Підгорний узяв участь у таких зустрічах: 1) із Послом Латвії І. Клявою (березень та листопад), на яких він обговорив поточну ситуацію в області, а також можливості для продовження співпраці; 2) Міжнародному саміті міст і регіонів «Партнерство заради Перемоги» (Київ, 19–20 квітня) за участі представників та керівників основних благодійних фондів Латвії, що надавали Україні гуманітарну й іншу допомогу, де консул розповів про життя на прифронтових територіях регіону, про виклики, із якими щоденно стикаються наші громади, а також домовився з керівниками благодійних організацій Латвії про продовження співпраці не лише під час війни, але й після її завершення, оскільки постраждалі міста та села Запорізької області потребуватимуть значної підтримки у відновленні; 3) Почесних консулів із міністром економіки Латвійської Республіки Ілзе Індріксоне та групою латвійських бізнесменів (травень), на якій обговорювалися питання подальшої співпраці наших країн, зокрема участь Латвії у відбудові України; 4) із Президентом Латвії Е. Рінкевичсом (листопад), на якій особисто подякував йому та всьому латвійському народові за постійну значну підтримку України й Запоріжжя під час агресії рф, а також розповів про військову та гуманітарну ситуацію в нашому регіоні.

У 2024 р. Почесний консул узяв участь у таких заходах: 1) травень і грудень – зустрічі з Послом І. Клявою, під час яких обговорювалися питання проведення міждержавного економічного форуму в Києві,

надання гуманітарної допомоги й військової співпраці; 2) липень – участь в 11-й зустрічі Почесних консулів Латвії в Ризі, де відбулася комунікація з Послом України в Латвії Анатолієм Куцеволом і Головою Сейму Латвійської Республіки Дайгою Мієрінею, а також відвідини урочистого прийому Почесних консулів, влаштований Президентом Латвійської республіки Едгарсом Рінкевичсом. У ході зустрічей сторони відзначили безпрецедентну підтримку України з боку громадян і влади Латвії в умовах повномасштабної російської агресії, обговорили різні аспекти надання Латвією допомоги Україні та перспективи економічного співробітництва між регіонами двох країн; 3) серпень – зустріч з офіційною делегацією Міністерства оборони Латвії на чолі з міністром оборони Андрісом Спрудсом. Під час переговорів обговорили поточну ситуацію на фронті, питання подальшої співпраці й перспективні напрями взаємодії; 4) вересень – організація зустрічі в Запоріжжі між офіційними представниками Міністерства оборони Латвії на чолі з Елмарсом Плавінсом й українськими військовими спеціальних підрозділів, які працюють безпосередньо на лінії фронту. Військові спеціалісти обох країн обмінялися досвідом виконання практичних завдань у бойових умовах; 5) листопад – участь у святкових заходах, організованих Посольством Латвії в Україні, із нагоди 106-ї річниці Незалежності Латвійської Республіки та 105-ї річниці створення Збройних сил Латвії.

У межах *третього напрямку діяльності* Почесний консул здійснював комунікацію з керівництвом регіону як особисто, так і під час візитів Послів Латвії до Запоріжжя. Так, 17 червня 2020 р. Юрій Підгорний зустрівся з новопризначеним головою ЗОДА Віталієм Боговіним. Сторони обговорили можливості співпраці латвійських бізнесменів із підприємствами Запорізької області, а також перспективи відкриття авіасполучення між Ригою й Запоріжжям. В. Боговін зазначив, що після запуску авіарейсів компанії AirBaltic узбережжя Азовського моря може стати привабливим напрямом для туристів [116].

8 липня 2020 р. Посол Латвії в Україні Юріс Пойканс здійснив робочий візит до Запорізької області. Разом із Почесним консулом він зустрівся із Запорізьким міським головою Володимиром Буряком і заступником голови ЗОДА Олександром Свистуном. Під час зустрічей Посол запропонував організувати «Дні Запоріжжя» в латвійських містах, щоб представити економічний та інвестиційний потенціал регіону. За підсумками переговорів сторони визначили ключові напрями міжрегіонального співробітництва між Україною й Латвією [117].

30 січня 2021 р. Юрій Підгорний зустрівся з новим головою ЗОДА Олександром Старухом. Під час зустрічі обговорено напрями

співробітництва між Латвією й Запорізьким регіоном, зокрема шляхи сприяння експорту товарів і послуг із Запорізької області до ЄС, а також активну роль у цьому процесі фірми «Торговий дім Україна» в Латвії, перспективи організації вантажних і пасажирських авіаперевезень між Запоріжжям та Ригою, участь запорізьких підприємців в українсько-латвійському бізнес-форумі, запланованому на перше півріччя 2021 р. [118].

12 лютого 2021 р. відбулася зустріч із новопризначеним першим заступником Запорізького міського голови Андрієм П'ятницьким. Під час обговорення основну увагу приділено питанням подальшого розвитку українсько-латвійського міжрегіонального співробітництва, налагодженню нових зав'язків і засобів взаємодії між м. Запоріжжя та Латвією, розширенню економічного й ділового співробітництва на рівні органів місцевого самоврядування (зокрема з обміну досвідом між містами Рига та Запоріжжя у сфері організації міських пасажирських перевезень і перспективи організації вантажних та пасажирських авіаперевезень між містами) [119].

8 червня 2021 р. делегація Посольства Латвійської Республіки в Україні зустрілася з головою ЗОДА Олександром Старухом, його заступником Русланом Шихановим і начальником Управління зовнішніх зносин та зовнішньоекономічної діяльності Артуром Бойком. До Запоріжжя делегація завітала на запрошення Почесного консула Ю. Підгорного. О. Старух відзначив, що Запорізький регіон зацікавлений у продовженні співробітництва й має що запропонувати інвесторам [120]. На зустрічі домовлено посилити економічний напрям співробітництва, зокрема шляхом організації візиту до м. Запоріжжя представника Латвійської агенції інвестицій та розвитку, а також активізувати взаємодію між освітніми й науковими установами та культурну співпрацю [121].

5 червня 2023 р. офіційна делегація Міноборони Латвії й Почесний консул Ю. Підгорний зустрілись із головою ЗОДА Юрієм Малашко. Сторони обговорили питання життєдіяльності Запорізького регіону в умовах війни, можливі напрями допомоги частинам ЗСУ та домовилися про постійний зв'язок і співпрацю з військових та гуманітарних питань між Міноборони Латвії й відповідними підрозділами, які захищають Запоріжжя [122].

27 лютого 2024 р. відбулася зустріч Почесного консула Ю. Підгорного з новим головою ЗОДА Іваном Федоровим, на якій консул розповів очільнику області про діяльність Почесного консульства під час війни, системну гуманітарну допомогу Латвії Запорізькому краю й економічну та політичну

підтримку України Латвією у ЄС та світі. Сторони також обговорили нагальні потреби оборони й плани співпраці на найближчий час [123].

21 червня 2024 р. Ю. Підгорний провів робочу зустріч із новообраною секретаркою Запорізької міської ради, виконувачкою обов'язків міського голови Регіною Харченко. На зустрічі обговорили питання міжнародної співпраці, а також допомогу з боку Латвії для українських військових, які обороняють Запорізький напрямок [124].

За *четвертим напрямом діяльності* консул ініціював співпрацю між українськими та латвійськими школами, а також налагодження взаємодії із ЗВО Запорізького регіону. Зокрема, партнерство між Запорізькою гімназією № 28 та Єлгавською державною гімназією імені Спідоли (Республіка Латвія) започатковано після підписання 19 лютого 2021 р. відповідної угоди директорами обох закладів за участю Послів Латвії в Україні Ю. Пойканса та України в Латвії О. Міщенка. Метою угоди стала координація спільної діяльності гімназій у напрямі формування й розвитку інноваційного європейського освітнього простору. Вона передбачала ознайомлення з освітніми системами країн-партнерів, обмін навчальними програмами та досвідом викладання, реалізацію спільних проєктів і проведення спільних онлайн-уроків [125]. Крім того, за сприяння Ю. Підгорного, 11 лютого 2021 р. Запорізький колегіум «Елінт» уклав аналогічну угоду зі Смілтенською середньою школою (Латвія) [126].

Визнаючи важливість підготовки фахівців за спеціальністю «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії», Почесне консульство Латвії в грудні 2020 р. уклало договір про співробітництво із Запорізьким національним університетом. Завдяки цьому студенти цього ЗВО отримали можливість проходити перекладацьку й експертно-аналітичну практику на базі Консульства, а також додаткові можливості щодо участі у міжнародних проєктах і грантових урядових програмах Латвії [127]. На запрошення історичного факультету ЗНУ Ю. Підгорний виступав із лекціями перед студентами-міжнародниками, розповідаючи про специфіку діяльності Почесного консульства, перспективи співробітництва та партнерства Запорізького регіону з Латвією, а також відповідаючи на питання студентів [128].

П'ятий напрям діяльності включав такі заходи: 1) надання матеріальної допомоги Запорізькому обласному спеціалізованому будинку дитини «Сонечко»; 2) організацію відпочинку дітей ВПО Запорізької області (наприкінці серпня 2024 р., на прохання Почесного консульства Латвії в м. Запоріжжі, Угорсько-українська ТПП забезпечила відпочинок в Угорщині 46 таких дітей у дитячому таборі *Kinderdorf Senti*); 3) забезпечення медичних закладів області сучасним обладнанням (у серпні 2020 р., під

час пандемії COVID-19, обласний центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф отримав від консула Ю. Підгорного новий сучасний транспортний апарат штучної вентиляції легень французького виробництва [129], який дав змогу бригадам інтенсивної терапії надавати допомогу не лише дорослим, але й дітям віком від одного року).

Повномасштабне вторгнення російських військ до України 24 лютого 2022 р. внесло суттєві корективи в напрями роботи Почесного консульства, додавши до його діяльності *шостий напрям*. Латвія з перших днів засудила російську агресію та почала надавати Україні всебічну допомогу. Як свідчать публікації на офіційній сторінці Почесного консульства у Facebook, уже з березня 2022 р. консул Ю. Підгорний організував доставку гуманітарної допомоги від латвійських благодійних організацій – *Foundation Agendum, Uzņēmēji Mieram* й *Entrepreneurs for Peace* – до Запорізької області та забезпечив її розподіл серед цивільного населення. У січні 2023 р. Юрій Підгорний разом зі своїм сином Олексієм зареєстрували благодійний фонд «Незламне Запоріжжя», який займається доставкою гуманітарної допомоги до м. Запоріжжя та наданням соціальної допомоги. Консул активно залучав допомогу від благодійників із Латвії, України, Польщі, Угорщини та інших країн, зокрема Оксани Савчук, о. Дам'яна Габорія, Павла Молнару, Шандра Гербу, Володимира Вавриковича, Олександра Андріанова, а також від ГО «*Tu Sam Sobі Країна*», фонду *Ziedot.lv*, компанії *Latvenergo, Luminor banka*, організації *Bruņotava* й інших. Завдяки їхній підтримці у 2022–2025 рр. до Запорізького регіону неодноразово передавалися партії ліків, медичних засобів, продуктів харчування, предметів гігієни та одягу, а також транспортні засоби. Цю допомогу отримали медичні заклади (Запорізький військовий шпиталь, Запорізька обласна дитяча лікарня, Запорізька міська лікарня швидкої допомоги, Вільнянська районна лікарня Запорізької області), волонтерські організації («Вефіль», об'єднання церков «Церковна Рада»), благодійні фонди (Клініки Святого Миколая, «М.Р.І.Я.», «Бердянці – свій для своїх»), громадські організації («Ініціатива», «Донна», «Меліта»), Оріхівська міська громада й вимушені переселенці. Окремим аспектом роботи консула стала допомога захисникам на Запорізькому напрямі, підрозділам поліції та Нацгвардії, що отримали понад 40 позашляховиків, дрони (Мавік 2 і Мавік 3Т), генератори та інше необхідне обладнання [130].

3. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

У результаті проведеного аналізу джерел і літератури нами виокремлено особливості створення та діяльності Почесних консульств іноземних держав у Запорізькій області в період із 2002 по 2025 рр.

У цей період на території області діяли чотири Почесних консульства: Болгарії (2002–2022), Казахстану (2006–2017), Австрії (із 2017) і Латвії (із 2019). Станом на березень 2025 р. припинили свою діяльність консульства Казахстану (після 2017 р.) й Болгарії (після 2022 р), а консульства Австрії та Латвії продовжують свою роботу.

Ініціаторами створення консульств були посли іноземних держав в Україні й місцеві бізнесмени, яких підтримувала обласна та міська влада. Процес створення консульств був тривалим і займав від одного до трьох років. Усі консульства територіально розмістилися в межах центрального району м. Запоріжжя – Вознесенівського, де також розташована більшість обласних і міських органів влади та управління.

Межі консульського округу Почесних консульств, що діяли в Запорізькій області, мали суттєві відмінності. Так, у консульства Казахстану він уключав п'ять областей (Дніпропетровську, Донецьку, Запорізьку, Луганську та Харківську), у Болгарії – три (Донецьку, Запорізьку й Луганську), а в Австрії та Латвії – лише одну (Запорізьку).

Усі п'ять Почесних консулів, які працювали в Запорізькій області, є підприємцями (причому лише один із них був одесько-донецького походження, а решта мали запорізьке коріння), тому вони поєднували свою основну професійну діяльність із роботи на посаді Почесного консула.

Ключовими завданнями створення та діяльності Почесних консульств у Запорізькій області були захист інтересів громадян країни акредитації, що перебувають на території консульського округу; зміцнення й розширення двосторонніх економічних, культурних, освітніх, наукових, туристичних та інших зв'язків.

Аналіз фактичної діяльності консульств протягом 2002–2025 рр., що відображена у відкритих джерелах, свідчить, що реалізація цих завдань здійснювалася за такими сімома напрямками: 1) налагодження двосторонніх міжрегіональних економічних зв'язків і залучення інвестицій; 2) комунікація з Послами держави акредитації та її вищим керівництвом; 3) комунікація з керівництвом регіональних органів влади й місцевого самоврядування консульського округу для розробки та реалізації проєктів двостороннього міжрегіонального партнерства; 4) реалізація різноманітних культурних проєктів на території консульського округу (проведення фестивалів національних культур, театральних і музичних заходів, установлення пам'ятників національним діячам, видання історичних книг); 5) сприяння встановленню сталого співробітництва між навчальними закладами двох країн та допомога в модернізації та вдосконаленні освітнього процесу у ЗВО регіону (надання сучасного обладнання, участь в акредитації освітніх

програм і проведення гостьових лекцій); 6) надання благодійної допомоги медичним та соціальним закладам регіону, а також малозабезпеченим категоріям громадян; 7) організації доставки й розподілу гуманітарної допомоги цивільним особам та захисникам України в умовах російської повномасштабної агресії. При цьому діяльність консульства Болгарії концентрувалася переважно на 2, 3, 4 й 5 напрямках, Казахстану – на 1, 2 та 3 напрямках, а Австрії й Латвії – на всіх семи вищезазначених напрямках.

Подальші дослідження діяльності Почесних консульств іноземних держав в Україні доцільно поширити на інші регіони, де вони функціонують. Для більш ґрунтовного аналізу цього питання до проведення таких досліджень доцільно залучати як дослідників із відповідних регіонів, так і самих Почесних консулів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Руденко, Г. М. (2004). Представництва іноземних держав в Україні. Київ: ГДОП, 352 с.
2. Почесні консули іноземних держав в Україні (2011). *Україна дипломатична: наук: щорічник*. Київ: ГДОП, 1040 с.
3. Київська міська рада. (2022, 15 лютого). *Проект рішення Київської міської ради №08/231-395/ПР «Про звернення депутатів Київської міської ради до дипломатичних місій, представників міжнародних організацій, розміщених на території міста Києва»*. URL: <https://kmr.gov.ua/sites/default/files/395-22.pdf>.
4. Міністерство закордонних справ України (2025). *Довідник з протокольних питань*. Київ, 65 с. URL: https://mfa.gov.ua/storage/app/sites/1/DDP_Protocol/protocol-guide-ua-27022025.pdf.
5. Грачевська, Т. О. (2019). Особливості правового статусу та основні напрями діяльності почесних консульств іноземних держав в Україні. *Epistemological studies in Philosophy, Social and Political Sciences*, 2(1), 49–58. <https://doi.org/10.15421/341905>.
6. Грачевська, Т. О. (2018). Почесні консульства у двосторонньому співробітництві держав: функціональний вимір. *Політичне життя*, (1), 113–118. <https://doi.org/10.31558/2519-2949.2018.1.19>.
7. Балабанов, К. В. & Трофименко, М. В. (2012). Інститут нештатних (почесних) консулів в Україні. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*, 105(1), 9–14.
8. Коралова, Н. М. (2023). Основи правового регулювання статусу почесних консулів. *Проблеми законності*, (162), 297–311. <https://doi.org/10.21564/2414-990X.162.281221>
9. Лозінська, С. В. (2000). Інститут почесних консулів в міжнародному праві та практиці України: автореф. дис... канд. юрид. наук. Київ, 15 с.
10. Мірошниченко, О. А. (2010). Почесний консул: міжнародне право та національне законодавство України. *Форум права*, (2), 303–307.
11. Окладна, М. Г., Тараніченко, Ю. І. & Чуйко, В. О. (2021). Правові проблеми функціонування інституту почесного консула в Україні. *Право та інноваційне суспільство*, 2(17), 15–21. [https://doi.org/10.37772/2309-9275-2021-2\(17\)-2](https://doi.org/10.37772/2309-9275-2021-2(17)-2)

12. Богатир, В. (2023, 17 травня). Почесні консули: чим займаються, які мають привілеї, хто вони? *Pravo.ua*. URL: <https://pravo.ua/pochesni-konsuly-chym-zaimaiutsia-iaki-maiut-pryvilei-khto-vony/>.

13. Савчук, М. (2018, 19 квітня). «Дипломатичний щит». Навіщо українським політикам та бізнесменам статус почесних консулів? (розслідування). *Радіо Свобода*. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/schemes/29177021.html>

14. Сидоров, С. (2019, 10 жовтня). От приемной нардепа до консульства Латвии: запорожские экспортеры военной авиатехники сменили “защитную” вывеску. *Запорізький центр розслідувань*. URL: <https://incentre.zp.ua/ot-priemnoj-nardepa-do-konsulstva-latvii-zaporozhskie-eksportery-voennoj-aviatehniki-smenili-zashhitnuyu-vyvesku/>

15. Балабанов, К. (2023). Робота Почесного генерального консульства Республіки Кіпр у Маріуполі для розвитку й зміцнення дружби і співпраці Республіки Кіпр та України. *Україна дипломатична: наук. щорічник*, 422–437.

16. Літераті, Т. (2012, 1 лютого). Консульський кРай: На Закарпатті немає представництва Румунії, зате буде, ймовірно, місія Конго. *Закарпаття онлайн*. URL: <https://zakarpattya.net.ua/Zmi/92442-Konsulskyi-kRai>.

17. United Nations – Office of Legal Affairs (2005). *Vienna Convention on Consular Relations (1963)*, 29 p. URL: https://legal.un.org/ilc/texts/instruments/english/conventions/9_2_1963.pdf.

18. Верховна Рада України (1991, 26 вересня). *Спільне Комюніке про встановлення консульських відносин між Україною та Австрійською Республікою*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/040_009#Text.

19. Верховна Рада України (1994, 20 січня). *Консульський Договір між Україною та Республікою Казахстан*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/398_024#Text.

20. Верховна Рада України (1994, 27 липня). Закон України №142/94-ВР «Про ратифікацію Консульського Договору між Україною та Республікою Казахстан». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/142/94-vr#Text>.

21. Верховна Рада України (1996, 24 липня). *Консульська Конвенція між Україною і Республікою Болгарія*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/100_010#Text.

22. Верховна Рада України (1998, 1 грудня). Закон України №286-XIV «Про ратифікацію Консульської конвенції між Україною і Республікою Болгарія». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286-14#Text>.

23. Верховна Рада України (2017, 4 квітня). *Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Латвійської Республіки про здійснення оплачуваних видів діяльності членами сімей співробітників дипломатичних представництв або консульських установ*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/428_001-17#Text.

24. Міністерство закордонних справ України (2007, 25 травня). Наказ № 111 «Про затвердження Положення про почесних (нештатних) консульських посадових осіб іноземних держав в Україні та консульські установи, що очолюються такими посадовими особами». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0617-07#Text>.

25. Міністерство закордонних справ України (2021, 17 грудня). Наказ № 591 «Про затвердження Положення про почесних консулів іноземних держав в Україні та консульські установи, що очолюються такими консулами». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1649-21#Text>.

26. Қазақстан Республикасының Сыртқы істер министрі (1996, 9 желтоқсан). *Қазақстан Республикасының құрметті (шатаман тыс) консулы туралы ереже*. URL: https://adilet.zan.kz/kaz/docs/V960000254_
27. Қазақстан Республикасы Сыртқы істер министрі (2013, 23 мамыр). *Қазақстан Республикасының Құрметті (шатаман тыс) консулдарының функциялары мен өкілеттіктерін айқындау жөніндегі нұсқаулықты бекіту туралы* (№ 08-1-1-1/201). URL: <https://adilet.zan.kz/rus/docs/V1300008508#z3>
28. Latvijas Republika. (1998, 15 maijs). *Konsulārās palīdzības un konsulāro pakalpojumu likums. Latvijas Vēstnesis*, (94), URL: <https://likumi.lv/ta/id/298944>
29. Министерски съвет на Република България (2003, 19 декември). *Наредба относно реда за назначаване и приемане на почетни (нещатни) консулски длъжностни лица* (ПМС № 311). URL: <https://legislation.apis.bg/doc/23638/0>
30. Министерство на външните работи на Република България (2007, 5 януари). *Инструкция №1 за прилагане на Наредбата относно реда за назначаване и приемане на почетни (нещатни) консулски длъжностни лица*. URL: https://www.mfa.bg/upload/91/INSTRUKCIQ_1_ot_5012007_g_za_prilagane_na_Naredbata_otnosno_reda_za_naznacavane_i_priemane_na_pocetn.rtf
31. Republik Österreich (2019, 22. Mai). *Bundesgesetz über die Wahrnehmung konsularischer Aufgaben (Konsulargesetz – KonsG)*, BGBl. I Nr. 40/2019. Bundesgesetzblatt für die Republik Österreich. https://www.parlament.gv.at/dokument/XXVI/ME/106/fname_724512.pdf
32. Гуменюк Б. І. (2004). *Основи дипломатичної та консульської служби*: навч. посіб. Київ: Либідь, 248 с.
33. Буде відкрито болгарське представництво (2001, 24 березня). *Запорізька правда*, (44), 1.
34. Варис, С. (2017, 25 квітня). Иван Аврамов: «черный бухгалтер» Юры Енакиевского. *Антикор*. URL: https://antikor.com.ua/ru/articles/164597-ivan_avramov_chernyj_buhgalter_jury_enakievskogo.
35. Фокус (2009, 2 квітня). *150 самых богатых людей Украины*. URL: <https://focus.ua/rating/archive/2009/ratings/37752>.
36. Фокус (2009, 3 квітня). *Иван Аврамов*. URL: <https://focus.ua/people/38122>.
37. Фокус (2013, 3 квітня). *200 самых богатых людей Украины*. URL: <https://focus.ua/rating/archive/2013/265322>.
38. Idleaks (б.д.). *Аврамов Иван Иванович – біографія, досьє, компромат*. URL: <https://idleaks.net/biography/avramov-ivan-ivanovich/>.
39. Depo.ua. (2015, 24 жовтня). *Итоги недели в «ЛНР»: кризис «власти» Плотницкого, след Суркова и интересы Иванющенко*. URL: <https://dn.depo.ua/rus/lu-gansk/pidsumki-tizhnya-v-lnr-kriza-vladi-plotnitskogo-slid-surkova-24102015200000>
40. Багнюк, А. (2004, 25 травня). *Шматок Хортиці – друзям. Україна молода*, (93). URL: <https://www.umoloda.kiev.ua/number/185/116/6475/>.
41. Гаев, Ю. (2004, 1 квітня). *Почетный консул Болгарии в Украине хочет работать только в заповедной Хортице? Факты*. URL: <https://fakty.ua/ru/65715-pochetnyj-konsul-bolgarii-v-ukraine-hochet-rabotat-tolko-v-zapovednoj-hortice>.
42. Митков, В. В. (2007). *Болгары на Запорожской земл: страницы истории и культуры*. Запорожье: Тандем-У, 176 с.

43. Дипломатичний корпус (2013). Київ: Мін-во закордонних справ України, 246 с.
44. Запорізька міська рада (2013, 4 травня). *Рішення Виконавчого комітету Запорізької міської ради №206/4 «Про передачу за договором позижки будівлі № 55 по вул. Наукового містечка Почесному консульству Республіки Болгарії в Україні»*. URL: <https://zp.gov.ua/uk/documents/item/11778>.
45. Думская (2016, 7 грудня). *Нарден Киссе просил дать болгарское гражданство бывшему «смотрящему» за Одесской областью от Семьи Януковича*. URL: <https://dumskaya.net/news/kym-065889/>.
46. Бойко, О. (2022, 28 листопада). *Фінансування власниками ринку «Сьомий кілометр» проросійських бойовиків: розслідування*. Антикор. URL: https://antikor.com.ua/articles/591994-finansirovanie_vladeljtsami_rynka_sedjmoj_kilometr_prorossijskih_boevikov_rassledovanie
47. Иванов, В. (2014, 15 октомври). *Наш консул в Украина – сепаратист и сильно приближен на Янукович*. 24 часа. URL: <https://www.24chasa.bg/bulgaria/article/4367807>.
48. Запорізька обласна державна адміністрація (2017, 6 березня). *У Запоріжжі з'явиться Почесний консул Республіки Болгарія*. URL: <https://www.zoda.gov.ua/news/35330/u-zaporizhzhii-zyavitsya-pochesniy-konsul-respubliki-bolgariya.html>.
49. OFFNews (2017, 22 март). *Откриваме нови консулства в 3 държави*. URL: <https://offnews.bg/obshtestvo/otkrivame-novi-konsulstva-v-3-darzhavi-650624.html>.
50. Заноза (2017, 27 квітня). *Депутат Запорожского облсовета променял мандат на должность посла*. URL: <https://zanoza-news.com/n/2017/04/27/17492>.
51. Шиханов р. Б. (2009). *Хто є хто на Запоріжжі*: біограф. довід. 2008 рік. Запоріжжя : Тандем Арт Студія, 212 с.
52. Република България. Министерство на външните работи (2017, 29 май). *Откриване на кабинети за интерактивно езиково обучение в университети в гр. Мелитопол и гр. Бердянськ*. URL: <https://www.mfa.bg/embassies/ukraine/news/14602>.
53. Република България. Министерство на външните работи (2017, 27 септември). *Посещение в Украина на българска делегация в Запорожска област*. URL: <https://www.mfa.bg/embassies/ukraine/news/15592>.
54. Република България. Министерство на външните работи (2018, 25 януари). *Сергей Семьонович Желев е новият Почетен консул на България в Украина*. URL: <https://www.mfa.bg/embassies/ukraine/news/16758>.
55. Република България. Министерство на външните работи (2018, 18 май). *Посещение на посланик Минчев в Запорожие*. URL: <https://www.mfa.bg/embassies/ukraine/news/18316>.
56. Запорізький національний університет (2019, 2 квітня). *В Інженерному інституті ЗНУ відбувся Міжнародний освітній форум «Україна–Болгарія»*. URL: <https://salolii/7bFA962>.
57. Запорізька обласна державна адміністрація (2020, 10 вересня). *Запорізький край налагоджує співпрацю з Болгарією*. URL: <https://www.zoda.gov.ua/news/52052/zaporizkiy-kray-nalagodzhuje-spivpratsju-z-bolgarijeju.html>.
58. Българско неделно училище Св.Св. Кирила и Методия (2020, 11 вересня). *IX Собор болгар Украины в Мелитополі*. URL: <https://melitopolbg.webnode.com.ua/podorozhi/>.
59. Запорізький національний університет (2021, 22 квітня). Ректор ЗНУ Микола Фролов: «Саме завдяки українсько-болгарському напрямку співпраці в

ЗНУ за сприяння недільної школи «Светліна» відкрили мультимедійну аудиторію». URL: <https://surl.li/lfyduf>

60. Багатонаціональна сім'я Запорізького краю (2021, 15 лютого). *Керівники національно-культурних товариств Запорізької області зустрілись за круглим столом та відзначили болгарське свято «Трифон Зарезан»*. URL: <https://cutt.ly/wx7W4YC>.

61. Дем'янчук, О. (2022, 24 квітня). *У Мелітополі окупанти викрали консула Болгарії – мер*. Korrespondent.net. URL: <https://ua.korrespondent.net/ukraine/4472072-u-melitopoli-okupanty-vykraly-konsula-bolharii-mer>.

62. Орлова, В. (2022, 24 квітня). *У Мелітополі викрали консула Болгарії – мер*. UNIAN.NET. URL: <https://www.unian.ua/war/u-melitopoli-vikrali-konsula-bolgariji-mer-novini-vtorgnennya-rosiji-v-ukrajinu-11798730.html>.

63. Укрінформ (2022, 24 квітня). *МЗС Болгарії спростовує інформацію про викрадення консула у Мелітополі*. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/3466070-mzs-bolgarii-sprostovue-informaciu-pro-vikradenna-konsula-u-melitopoli.html>.

64. Волков, А. (2024, 25 лютого). *«Слуги народу» оформили свій завод за законами РФ і гайнули у Дубаї*. Знай.UA. URL: <https://znaj.ua/kompromat/478712-slugi-narodu-oformili-sviy-zavod-za-zakonami-rf-i-gaynuli-u-dubaji>.

65. Запорізька обласна рада (2024, 23 лютого). *Розпорядження голови Запорізької обласної ради № 7-р «Про скасування розпоряджень голови Запорізької обласної ради»*. URL: <https://zor.gov.ua/sites/default/files/upload/Rozpor%20Golovi/R-2024/7-p.pdf>.

66. Запорізька обласна рада (2024, 23 лютого). *Розпорядження голови Запорізької обласної ради № 6-р «Про скасування розпоряджень голови Запорізької обласної ради»*. URL: <https://zor.gov.ua/sites/default/files/upload/Rozpor%20Golovi/R-2024/6-p.pdf>.

67. Міністерство закордонних справ України (б.д.). *Почесне консульство Республіки Болгарія в м. Запоріжжя*. URL: <https://mfa.gov.ua/embassies/bolgariya>.

68. В Запоріжжє побував посол Казахстану (2003, 22 травня). *Запорізька Січ*, (37), 2.

69. Верховна Рада України (2003, 21 жовтня). *У вівторок, 21 жовтня, відбулася зустріч Голови Верховної Ради України Володимира Литвина з Надзвичайним і Повноважним Послом Республіки Казахстан в Україні Равілем Чердабаєвим*. URL: https://www.rada.gov.ua/news/news_kom/Povidomlennya/431.html.

70. Степанов, А. (2003, 12 листопада). *В Запоріжжє відкриють ще одне консульство. «Комсомольская правда» в Україні*. Днепр, (209), с. 6.

71. Радіо Свобода (2006, 10 січня). *Нинішній рік оголосили роком Казахстану в Україні*. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/938777.html>

72. Верховна Рада України (2006, 10 січня). *Указ Президента України №1/2006 «Про проведення Року Республіки Казахстан в Україні»*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1/2006#Text>.

73. Верховна Рада України (2006, 22 травня). *Указ Президента України № 424/2006 «Про внесення зміни до статті 1 Указу Президента України від 10 січня 2006 року № 1»*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/424/2006#Text>

74. YouControl (б.д.). *Гречний Сергій Володимирович*. URL: <https://youcontrol.com.ua/catalog/executives/h/hrechnyy-serhiy-volodymyrovych/founder/>

75. YouControl (б.д.). *ТОВ «ЗППЗМР «Ресурс-інвест»*. URL: https://youcontrol.com.ua/catalog/company_details/22128249/

76. LIGA.net (2006, 9 жовтня). *В Запорозьє отккрылось Почетное Консульство Казахстана*. URL: <https://news.liga.net/politics/news/v-zaporozhe-otkrylos-pochetnoe-konsulstvo-kazakhstana>
77. Манько, М. (2007, 10 лютого). Казахи на Січі. *Голос України*, (25). URL: <https://www.golos.com.ua/article/211430>
78. Манько, М. (2008, 30 липня). У Запоріжжі казахи планують побудувати торгово-економічний центр. *Голос України*, (142). URL: <https://www.golos.com.ua/article/185900>
79. Запорізька міська рада (2017, 5 жовтня). *Запоріжців запрошують взяти участь в міжнародному інвестиційному форумі «InCo Forum-2017»*. URL: <https://zp.gov.ua/uk/articles/item/963/zaporizhzhiv-zaproshuyut-vzyati-uchast-v-mizhnarodnomu-investicijnomu-forumi-inco-forum-2017>
80. Запорізька Січ (2017, 4 листопада). Світова глобалізація вже в запорізьких дитсадках. URL: <https://sich.zp.ua/svitova-globalizaciya-vzhe-v-zaporizk>
81. Міністерство закордонних справ України (б.д.). *Дипломатичні установи. Казахстан*. URL: <https://mfa.gov.ua/embassies/kazakhstan>
82. TradeMaster (б.д.). *Шестопалов Борис, украинский предприниматель в сфере агрифуд, совладелец HD-group и GFS-group*. URL: <https://trademaster.ua/lichnosti/360>
83. Почесне консульство Республіки Австрія в м. Запоріжжя (б.д.). *Почесний консул Шестопалов Борис Борисович*. URL: <https://austria.zp.ua/konsul/>
84. Форпост (2017, 6 жовтня). *В Запорозьє отккрылось Почетное консульство Австрийской Республики*. URL: <https://forpost.media/novosti/v-zaporozhe-otkrylos-pochetnoe-konsulstvo-avstrijskoj-respubliki.html>
85. 061. Сайт міста Запоріжжя (2017, 6 жовтня). *В Запорозьє отккрылось Почетное консульство Австрии: консулом стал известный бизнесмен Борис Шестопалов*. URL: <https://www.061.ua/news/1819434/v-zaporoze-otkrylos-pocetnoe-konsulstvo-avstrii-konsulom-stal-izvestnyj-biznesmen-boris-sestopalov-fotoreportaz>
86. Почесне консульство Республіки Австрія в м. Запоріжжя (2018, 3 квітня). *Візит Президента Австрійської Республіки в Україну*. URL: <https://austria.zp.ua/2018/04/03/vizyt-prezydenta-avstrijskoji-respubliki-v-ukrayinu/>
87. Міністерство закордонних справ України (б.д.). *Почесне консульство Республіки Австрія в м. Запоріжжя*. URL: <https://mfa.gov.ua/embassies/avstriya>
88. Почесне консульство Республіки Австрія в м. Запоріжжя (б.д.). *Повноваження та послуги*. URL: <https://austria.zp.ua/povnovazhennya-ta-poslugy/>
89. Почесне консульство Республіки Австрія в м. Запоріжжя (б.д.). *Новини*. URL: <https://austria.zp.ua/news/>
90. RegionNews (2019, 25 лютого). *Борис Шестопалов – про посаду Почесного Консула, інвестиції та співпрацю України й Австрії*. URL: https://regionnews.net.ua/2019/02/25/borys-shestopalov-pro-posadu-pochesnog/#google_vignette
91. Почесне консульство Республіки Австрія в м. Запоріжжя (2018, 23 травня). *Гучна прем'єра «Примадонни» відбулась*. URL: <https://austria.zp.ua/2018/05/23/guchna-premyera-prymadonny-vidbulas/>
92. Почесне консульство Республіки Австрія в м. Запоріжжя (2019, 29 травня). *Театральні вихідні в Запоріжжі*. URL: <https://austria.zp.ua/2019/05/29/teatralni-vyhidni-v-zaporizhzhii/>
93. Почесне консульство Республіки Австрія в м. Запоріжжя (2018, 2 листопада). *Національний день Австрії відзначили у Запоріжжі*. URL: <https://austria.zp.ua/2018/11/02/naczionalnyj-den-avstriyi-vidznachyly-u-zaporizhzhii/>

94. Запорізька обласна державна адміністрація (2019, 19 листопада). *Голова облдержадміністрації Віталій Туринок зустрівся з Послом Австрії в Україні*. URL: <https://www.zoda.gov.ua/news/47909/golova-oblderzhadministratsiji-vitaliy-turinok-zustrivsyia-z-poslom-avstriji-v-ukrajini.html>.
95. Єгоров, Д. (2020, 24 лютого). *Борис Шестопалов: «Інвестиції в Україну вважаються подвигом, а мають бути звичною практикою»*. Гетьман. URL: <https://www.getman.media/borys-shestopalov-investytsiyi-v-ukrayinu-vvazhayutsya-podvygom-a-mayut-buty-zvychnoyu-praktykoyu/>.
96. hd-group.ua. (2024, 29 October). *Boris Shestopalov joins diplomatic reception for Austria Day*. URL: <https://hd-group.ua/en/boris-shestopalov-joins-diplomatic-reception-for-austria-day/>.
97. Розсилка новин Посольства Австрії в Україні (2024, Січень), 12. URL: https://www.bmeia.gv.at/fileadmin/user_upload/Vertretungen/Kiew/Aktuelles/News-letter_Jaenner_2024.pdf.
98. Почесне консульство Австрії у Запоріжжі (2024, 12 квітня). *Пройшла Почесна консульська конференція 2024*. URL: https://www.facebook.com/austria.zp?locale=uk_UA.
99. Запорізька обласна державна адміністрація (2016, 9 листопада). *Запорізький регіон та Республіка Латвія співпрацюватимуть через почесне консульство*. URL: <https://www.zoda.gov.ua/news/34029/zaporizkiy-region-ta-respublika-latviya-spivpratsjuvatimut-cherez-pochesne-konsulstvo.html>.
100. Запорізька міська рада (2018, 7 вересня). *Посол Латвії готовий підтримати ідею прямого авіарейсу між Запоріжжям та Ригою*. URL: <https://zp.gov.ua/uk/articles/item/3581/posol-latvii-gotovij-pidtrimati-ideyu-pryamogo-aviarejsu-mizh-zaporizhzhjam-ta-rigoyu>
101. Посольство Латвійської Республіки в Україні (2019, 28 травня). *Сердечно вітаємо Юрія Підгорного, який отримав офіційний дозвіл виконувати функції Почесного консула Латвійської Республіки у місті Запоріжжя та Запорізькій області*. URL: <https://www.facebook.com/share/p/195GhtHe9s/>.
102. Запорізька обласна державна адміністрація (2019, 8 жовтня). *У Запоріжжі відкрито Почесне консульство Латвійської Республіки*. URL: <https://www.zoda.gov.ua/news/47371/u-zaporizhzhji-vidkrito-pochesne-konsulstvo-latviyskoji-respubliki.html>.
103. Запорізька міська рада (2019, 8 жовтня). *У Запоріжжі урочисто відкрили консульство Латвійської Республіки*. URL: <https://zp.gov.ua/uk/articles/item/6313/u-zaporizhzhji-urochisto-vidkrili-konsulstvo-latvijskoi-respubliki>.
104. Clarity Project (б.д.). *Підгорний Юрій Дмитрович*. URL: <https://clarity-project.info/person/d778d515f170ebec110f04670bd7526c>.
105. Gov.UK (n.d.). *Hazel Uk Limited*. URL: <https://find-and-update.company-information.service.gov.uk/company/03164739/persons-with-significant-control>.
106. Почесне Консульство Латвійської Республіки в м. Запоріжжя (2024, 17 листопада). *Заслужена нагорода!* Facebook. URL: <https://www.facebook.com/share/p/1EBP6pr8mU/>
107. Почесне Консульство Латвійської Республіки в м. Запоріжжя (2024, 19 листопада). *Почесне Консульство Латвійської Республіки в м. Запоріжжя щиро вітає пана Почесного консула Юрія Підгорного*. Facebook. URL: <https://www.facebook.com/share/p/1CKitvjouo/>

108. Почесне Консульство Латвійської Республіки в м. Запоріжжя (2020, 8 жовтня). *Рік тому 08.10.2019 у нас в Запоріжжі відкрилось Почесне Консульство Латвійської Республіки*. Facebook. URL: <https://www.facebook.com/share/p/18jbPJ6gfW/>
109. Почесне Консульство Латвійської Республіки в м. Запоріжжя (2021, 26 березня). *Прошла зустріч В2В*. Facebook. URL: <https://www.facebook.com/share/p/1QobohD4Kx/>
110. Почесне Консульство Латвійської Республіки в м. Запоріжжя (2024, 30 серпня). *Сьогодні Запоріжжя з робочим візитом відвідали керівники деяких підприємств ВПК Латвії*. Facebook. URL: <https://www.facebook.com/share/p/1971HVoJ9/>
111. Почесне Консульство Латвійської Республіки в м. Запоріжжя (2021, 14 вересня). *Почесний консул Латвійської Республіки в м. Запоріжжя, як почесний гість, взяв участь у V Міжнародному Запорізькому екологічному форумі «Еко Форум-2021»*. Facebook. URL: <https://www.facebook.com/share/p/1AKrD5PRwr/>
112. Почесне Консульство Латвійської Республіки в м. Запоріжжя (2021, 16 грудня). *Почесний консул Латвійської Республіки в м. Запоріжжя Ю. Підгорний, за запрошенням керівництва Запорізької області взяв участь у V Міжнародному форумі інтеграції та кооперації «InCoForum-2021»*. Facebook. URL: <https://www.facebook.com/share/p/164XLY85PP/>
113. Почесне Консульство Латвійської Республіки в м. Запоріжжя (2024, 28 червня). *Почесний консул Латвії взяв участь у роботі регіонального форуму «Нові сенси бачення розвитку громад Запорізького регіону, які постраждали від російської військової агресії»*. Facebook URL: <https://www.facebook.com/share/p/14xwkvVNUo/>
114. Почесне Консульство Латвійської Республіки в м. Запоріжжя (2022, 30 серпня). *Сьогодні, вперше з початку війни, Почесний консул Латвійської Республіки в Запоріжжі Юрій Підгорний завітав до Посольства Латвійської Республіки в Україні*. Facebook. URL: <https://www.facebook.com/share/p/16Di8GH7Di/>
115. Почесне Консульство Латвійської Республіки в м. Запоріжжя (2022, 13 липня). *Сьогодні в Ризі завершилася десята зустріч почесних консулів Латвійської республіки*. Facebook. URL: <https://www.facebook.com/share/p/18kPAp7bt9/>
116. Запорізька обласна державна адміністрація (2020, 17 червня). *Запорізькі курорти готові приймати іноземних туристів*. URL: <https://www.zoda.gov.ua/news/50923/zaporizki-kurorti-gotovi-priymati-inozemnih-turistiv.html>
117. Запорізька обласна державна адміністрація (2020, 8 липня). *Латвійська Республіка запрошує запоріжців у гості*. URL: <https://www.zoda.gov.ua/news/51137/latviyska-respublika-zaproshuje-zaporizhtsiv-u-gosti.html>
118. Почесне Консульство Латвійської Республіки в м. Запоріжжя (2021, 30 січня). *Сьогодні Почесний консул Латвійської Республіки в м. Запоріжжя Юрій Підгорний провів зустріч з новим Головою Запорізької обласної державної адміністрації Олександром Старухом*. Facebook. URL: <https://www.facebook.com/share/p/16JqRsps9g/>
119. Почесне Консульство Латвійської Республіки в м. Запоріжжя (2021, 12 лютого). *12.02.21 року відбулась зустріч Почесного консула Латвійської Республіки в м. Запоріжжя Юрія Підгорного з новим першим заступником міського голови м. Запоріжжя Андрієм П'ятницьким*. Facebook URL: <https://www.facebook.com/share/p/1A5L5Axs8D/>
120. Запорізька обласна державна адміністрація (2021, 8 червня). *Латвія та Запорізький регіон продовжують плідну співпрацю*. URL: <https://www.zoda.gov.ua/news/55872/latviya-ta-zaporizkiy-region-prodovzhujut-plidnu-spivpratsju.html>

121. Посольство Латвійської Республіки в Україні (2021, 8 червня). *7 та 8 червня 2021 року посол Латвії в Україні Юріс Пойканс відвідав Запоріжжя*. Facebook. URL: <https://www.facebook.com/share/p/1aAwNcazC/>
122. Почесне Консульство Латвійської Республіки в м. Запоріжжя (2023, 5 червня). *На початку червня в Україні перебувала офіційна делегація Міноборони Латвії*. Facebook. URL: <https://www.facebook.com/share/p/1BcvxwMehQ/>
123. Почесне Консульство Латвійської Республіки в м. Запоріжжя (2024, 27 лютого). *Сьогодні відбулася зустріч Почесного Консула Латвії у Запоріжжі з новим головою ЗОВА Іваном Федоровим*. Facebook. URL: <https://www.facebook.com/share/p/18eS5Zsx4u/>
124. Харченко, р. (2024, 21 червня). *Вибудовувати міжнародні зв'язки та зовнішньоекономічні відносини – завдання із зірочкою*. Facebook. URL: <https://www.facebook.com/share/p/15JAm7MQAP/>
125. Почесне Консульство Латвійської Республіки в м. Запоріжжя (2022, 19 лютого). *19.02.2021 року по ініціативі Почесного консула Латвійської Республіки в м. Запоріжжя Юрія Підгорного започатковано співпрацю*. Facebook. URL: <https://www.facebook.com/share/p/12G22AQXGK9/>
126. Запорізька міська рада (2022, 19 лютого). *Запорізькі школярі спілкуватимуться з латвійськими однолітками*. URL: <https://zp.gov.ua/uk/articles/item/11339/zaporizki-shkolyari-spilkuvatimutsya-z-latvijskimi-odnolitkami->
127. Черкасов, С. (2020, 24 грудня). *Почесне Консульство Латвії – серед міжнародних партнерів освітньої програми «Країнознавство» історичного факультету*. Запорізький національний університет. URL: <https://surl.li/jxzmuy>
128. Почесне Консульство Латвійської Республіки в м. Запоріжжя (2021, 6 жовтня). *Почесний консул Латвійської Республіки в м. Запоріжжя взяв участь у реалізації університетом одного із напрямків освітньої програми за спеціальністю «Міжнародні відносини...»*. Facebook. URL: <https://www.facebook.com/share/p/15TdwPWFjt/>
129. Рибальченко, В. (2020, 1 липня). *Добродійність: штучні перешкоди штучної вентиляції*. *Голос України*. URL: <http://www.golos.com.ua/article/332598>
130. Почесне Консульство Латвійської Республіки в м. Запоріжжя. Facebook. URL: <https://www.facebook.com/consulate.zp.ua>

REFERENCES

1. Rudenko, H. M. (2004). *Predstavnytstva inozemnykh derzhav v Ukraini*. Kyiv: HDOIP, 352 p. (in Ukrainian).
2. Pochesni konsuly inozemnykh derzhav v Ukraini (2011). *Ukraina dyplomatychna: naukovyi shchorichnyk*. Kyiv: HDOIP, 1040 p. (in Ukrainian).
3. Kyivska miska rada. (2022, 15 liutoho). *Proekt rishennia Kyivskoi miskoi rady №08/231-395/PR «Pro zvernennia deputativ Kyivskoi miskoi rady do dyplomatychnykh misii, predstavnykiv mizhnarodnykh orhanizatsii, rozmishchenykh na terytorii mista Kyieva»*. URL: <https://kmr.gov.ua/sites/default/files/395-22.pdf> (in Ukrainian).
4. Ministerstvo zakordonnykh sprav Ukrainy (2025). *Dovidnyk z protokolnykh pytan*. Kyiv, 65 p. URL: https://mfa.gov.ua/storage/app/sites/1/DDP_Protocol/protocol-guide-ua-27022025.pdf (in Ukrainian).

5. Hrachevska, T. O. (2019). Osoblyvosti pravovoho statusu ta osnovni napriamy diialnosti pochesnykh konsulstv inozemnykh derzhav v Ukraini. *Epistemological studies in Philosophy, Social and Political Sciences*, 2(1), 49–58. <https://doi.org/10.15421/341905> (in Ukrainian).
6. Hrachevska, T. O. (2018). Pochesni konsulstva u dvostoronnomu spivrobitnytstvi derzhav: funktsionalnyi vymir. *Politychne zhyttia*, (1), 113–118. <https://doi.org/10.31558/2519-2949.2018.1.19> (in Ukrainian).
7. Balabanov, K. V. & Trofymenko, M. V. (2012). Instytut neshtatnykh (pochesnykh) konsuliv v Ukraini. *Aktualni problemy mizhnarodnykh vidnosyn*, 105(1), 9–14 (in Ukrainian).
8. Koralova, N. M. (2023). Osnovy pravovoho rehuliuвання statusu pochesnykh konsuliv. *Problemy zakonnosti*, (162), 297–311. <https://doi.org/10.21564/2414-990X.162.281221>
9. Lozinska, S. V. (2000). *Instytut pochesnykh konsuliv v mizhnarodnomu pravi ta praktytsi Ukrainy* (Avtoref. dys kand. yuryd. Nauk). Kyiv, 15 p. (in Ukrainian).
10. Miroshnychenko, O. A. (2010). Pochesnyi konsul: mizhnarodne pravo ta natsionalne zakonodavstvo Ukrainy. *Forum prava*, (2), 303–307 (in Ukrainian).
11. Okladna, M. H., Taranichenko, Yu. I. & Chuiko, V. O. (2021). Pravovi problemy funktsionuvannya instytutu pochesnoho konsula v Ukraini. *Pravo ta innovatsiine suspilstvo*, 2(17), 15–21. [https://doi.org/10.37772/2309-9275-2021-2\(17\)-2](https://doi.org/10.37772/2309-9275-2021-2(17)-2) (in Ukrainian).
12. Bohatyr, V. (2023, 17 travnia). Pochesni konsuly: chym zaimaiutsia, yaki maiut pryvilei, khto vony? *Pravo.ua*. URL: <https://pravo.ua/pochesni-konsuly-chym-zaimaiutsia-iaki-maiut-pryvilei-khto-vony/> (in Ukrainian).
13. Savchuk, M. (2018, 19 kvitnia). «Dyplomatychnyi shchyt». Navishcho ukrainskym politykam ta biznesmenam status pochesnykh konsuliv? (rozsliduvannya). *Radio Svoboda*. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/schemes/29177021.html> (in Ukrainian).
14. Sydorov, S. (2019, 10 zhovtnia). *Ot pryemnoi nardepa do konsulstva Latvyy: zaporozhskye eksportery voennoi avyatekhnyky smenyly “zashchytnuiu” vyvesku*. Zaporizkyi tsentr rozsliduvan. URL: <https://incentre.zp.ua/ot-priemnoj-nardepa-do-konsulstva-latvii-zaporozhskie-eksportery-voennoj-aviatehniki-smenili-zashhitnuyu-vyvesku/> (in Ukrainian).
15. Balabanov, K. (2023). Robota Pochesnoho heneralnoho konsulstva Respubliky Kipr u Mariupoli dlia rozvytku y zmitsnennia druzhby i spivpratsi Respubliky Kipr ta Ukrainy. *Ukraina dyplomatychna: naukovyi shchorichnyk*, 422–437 (in Ukrainian).
16. Literati, T. (2012, 1 liutoho). *Konsulskyi kRai: Na Zakarpatti nemaie predstavnytstva Rumunii, zate bude, ymovirno, misiia Konho*. Zakarpattia onlain. URL: <https://zakarpattya.net.ua/Zmi/92442-Konsulskyi-kRai> (in Ukrainian).
17. United Nations – Office of Legal Affairs. (2005). *Vienna Convention on Consular Relations (1963)*, 29 p. URL: https://legal.un.org/ilc/texts/instruments/english/conventions/9_2_1963.pdf (in Ukrainian).
18. Verkhovna rada Ukrainy (1991, 26 veresnia). *Spilne Komuniuke pro vstanovlennia konsulskykh vidnosyn mizh Ukrainoiu ta Avstriiskoiu Respublikoiu*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/040_009#Text (in Ukrainian).
19. Verkhovna Rada Ukrainy (1994, 20 sichnia). *Konsulskyi Dohovir mizh Ukrainoiu ta Respublikoiu Kazakhstan*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/398_024#Text (in Ukrainian).
20. Verkhovna Rada Ukrainy (1994, 27 lypnia). *Zakon Ukrainy №142/94-VR «Pro ratyfikatsiiu Konsulskoho Dohovoru mizh Ukrainoiu ta Respublikoiu Kazakhstan»*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/142/94-vr#Text> (in Ukrainian).
21. Verkhovna Rada Ukrainy (1996, 24 lypnia). *Konsulska Konventsiiia mizh Ukrainoiu i Respublikoiu Bolhariia*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/100_010#Text (in Ukrainian).

22. Verkhovna Rada Ukrainy (1998, 1 hrudnia). *Zakon Ukrainy №286-XIV «Pro ratyfi-katsiiu Konsulskoi konventsii mizh Ukrainoiu i Respublikoiu Bolhariia»*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286-14#Text> (in Ukrainian).
23. Verkhovna Rada Ukrainy (2017, 4 kvitnia). *Uhoda mizh Kabinetom Ministriv Ukrainy ta Uriadom Latviiskoi Respubliki pro zdiisnennia oplachuvanykh vydiv diialnosti chlenamy simej spivrobotnykiv dyplomatychnykh predstavnytstv abo konsulskykh ustanov*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/428_001-17#Text (in Ukrainian).
24. Ministerstvo zakordonnykh sprav Ukrainy (2007, 25 travnia). *Nakaz №111 «Pro zatverdzhennia Polozhennia pro pochesnykh (neshtatnykh) konsulskykh posadovykh osib inozemnykh derzhav v Ukraini ta konsulski ustanovy, shcho ocholiuiutsia takymy posadovymy osobamy»*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0617-07#Text> (in Ukrainian).
25. Ministerstvo zakordonnykh sprav Ukrainy (2021, 17 hrudnia). *Nakaz №591 «Pro zatverdzhennia Polozhennia pro pochesnykh konsuliv inozemnykh derzhav v Ukraini ta konsulski ustanovy, shcho ocholiuiutsia takymy konsulamy»*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1649-21#Text> (in Ukrainian).
26. Қазақстан Республикасының Сыртқы істер министрі (1996, 9 желтоқсан). *Қазақстан Республикасының құрметті (штантан тыс) консулы туралы ереже*. URL: https://adilet.zan.kz/kaz/docs/V960000254_ (in Kazakh).
27. Қазақстан Республикасы Сыртқы істер министрі (2013, 23 мамыр). *Қазақстан Республикасының Құрметті (штантан тыс) консулдарының функциялары мен өкілеттіктерін айқындау жөніндегі нұсқаулықты бекіту туралы* (№ 08-1-1-1/201). URL: <https://adilet.zan.kz/rus/docs/V1300008508#z3> (in Kazakh).
28. Latvijas Republika (1998, 15 maijs). *Konsulārās palīdzības un konsulāro pakalpojumu likums. Latvijas Vēstnesis*, (94), URL: <https://likumi.lv/ta/id/298944> (in Latvian).
29. Министерски съвет на Република България (2003, 19 декември). *Наредба относно реда за назначаване и приемане на почетни (нещатни) консулски длъжностни лица* (ПМС № 311). URL: <https://legislation.apis.bg/doc/23638/0> (in Bulgarian).
30. Министерство на външните работи на Република България (2007, 5 януари). *Инструкция № 1 за прилагане на Наредбата относно реда за назначаване и приемане на почетни (нещатни) консулски длъжностни лица*. URL: https://www.mfa.bg/upload/91/INSTRUKCIQ_1_ot_5012007_g_za_prilagane_na_Naredbata_otnosno_reda_za_naznacavane_i_priemane_na_pocetn.rtf (in Bulgarian).
31. Republik Österreich (2019, 22. Mai). *Bundesgesetz über die Wahrnehmung konsularischer Aufgaben (Konsulargesetz – KonsG), BGBl. I Nr. 40/2019. Bundesgesetzblatt für die Republik Österreich*. https://www.parlament.gv.at/dokument/XXVI/ME/106/fname_724512.pdf (in German).
32. Humeniuk B. I. (2004). *Osnovy dyplomatychnoi ta konsulskoi sluzhby: navchalnyi posibnyk*. Kyiv: Lybid, 248 p. (in Ukrainian).
33. Bude vidkryto bolharske predstavnytstvo (2001, 24 bereznia). *Zaporizka pravda*, (44), 1 (in Ukrainian).
34. Varys, S. (2017, 25 kvitnia). *Ivan Avramov: «chernyj buhgalter» Yury Enakievskoho*. Antykor. URL: https://antikor.com.ua/ru/articles/164597-ivan_avramov_chernyj_buhgalter_jury_enakievskoho (in Ukrainian).
35. Fokus (2009, 2 kvitnia). *150 samykh bohatykh liudei Ukrajiny*. URL: <https://focus.ua/rating/archive/2009/ratings/37752> (in Ukrainian).
36. Fokus (2009, 3 kvitnia). *Ivan Avramov*. URL: <https://focus.ua/people/38122> (in Ukrainian).

37. Fokus (2013, 3 kvitnia). *200 samykh bohatykh liudei Ukrainy*. URL: <https://focus.ua/rating/archive/2013/265322> (in Ukrainian).
38. Idleaks (b.d.). *Avramov Ivan Ivanovych – biohrafia, dosie, kompromat*. URL: <https://idleaks.net/biography/avramov-ivan-ivanovich/> (in Ukrainian).
39. Depo.ua (2015, 24 zhovtnia). *Ytohy nedely v «LNR»: kryzys «vlasty» Plotnytskoho, sled Surkova y ynteresy Yvaniushchenko*. URL: <https://dn.depo.ua/rus/lugansk/pidsumki-tizhnya-v-lnr-kriza-vladi-plotnitskogo-slid-surkova-24102015200000> (in Ukrainian).
40. Bahniuk, A. (2004, 25 travnia). Shmatok Khortytsi – druhariam. *Ukraina moloda*, (93). URL: <https://www.umoloda.kiev.ua/number/185/116/6475/> (in Ukrainian).
41. Haev, Yu. (2004, 1 kvitnia). Pochetnyj konsul Bolgarii v Ukraine hochet rabotat tolko v zapovednoj Khortytse? *Fakty*. URL: <https://fakty.ua/ru/65715-pochetnyj-konsul-bolgarii-v-ukraine-hochet-rabotat-tolko-v-zapovednoj-hortice> (in Ukrainian).
42. Mytkov, V. V. (2007). *Bolhary na Zaporozhskoi zemle: stranytsy istoriyi i kultury*. Zaporozhe: Tandem-U, 176 p. (in Ukrainian).
43. *Dyplomatychnyi korpus*. (2013). Kyiv: Ministerstvo zakordonnykh sprav Ukrainy, 246 p. (in Ukrainian).
44. Zaporizka miska rada (2013, 4 travnia). *Rishennia Vykonavchoho komitetu Zaporizkoi miskoi rady №206/4 «Pro peredachu za dohovorom pozychky budivli № 55 po vul. Naukovoho mistechka Pochesnomu konsulstvu Respubliky Bolharii v Ukraini»*. URL: <https://zp.gov.ua/uk/documents/item/11778> (in Ukrainian).
45. Dumskaia (2016, 7 hrudnia). *Nardep Kysse prosyl dat bolharskoe hrazhdanstvo byvshemu «smotriashchemu» za Odesskoi oblasti ot Semy Yanukovycha*. URL: <https://dums-kaya.net/news/kym-065889/> (in Russian).
46. Boiko, O. (2022, 28 lystopada). *Finansuvannia vlasnykamy rynku «Somyi kilometr» prorosyiskykh boiovykiv: rozsliduvannia*. Antykor. URL: https://antikor.com.ua/articles/591994-finansirovanie_vladeljtsami_rynka_sedjmoj_kilometr_prorossijskih_boevikov_rassledovanie (in Ukrainian).
47. Иванов, В. (2014, 15 октомври). *Наши консул в Украйна – сепаратист и сильно приближен на Янукович. 24 часа*. URL: <https://www.24chasa.bg/bulgaria/article/4367807> (in Bulgarian).
48. Zaporizka oblasna derzhavna administratsiia (2017, 6 bereznia). *U Zaporizhzhzi zia-vytsia Pochesnyi konsul Respubliky Bolhariia*. URL: <https://www.zoda.gov.ua/news/35330/u-zaporizhzhzi--zyavitsya-pochesnyi-konsul-respubliki-bolgariya.html> (in Ukrainian).
49. OFFNews (2017, 22 март). *Откриваме нови консулства в 3 държави*. URL: <https://offnews.bg/obshtestvo/otkrivame-novi-konsulstva-v-3-darzhavi-650624.html> (in Bulgarian).
50. Zanoza (2017, 27 kvitnia). *Deputat Zaporozhskoho oblsoveta promenal mandat na dolzhnost posla*. URL: <https://zanoza-news.com/n/2017/04/27/17492> (in Ukrainian).
51. Shykhonov, R. B. (2009). *Khto ye khto na Zaporizhzhzi: biohrafichnyi dovidnyk*. 2008 rik. Zaporizhzhzia: Tandem Art Studiia, 212 p. (in Ukrainian).
52. Република България. Министерство на външните работи (2017, 29 май). *Откриване на кабинети за интерактивно езиково обучение в университети в гр. Мелитопол и гр. Бердянськ*. URL: <https://www.mfa.bg/embassies/ukraine/news/14602> (in Bulgarian).
53. Република България. Министерство на външните работи (2017, 27 септември). *Посещение в Украйна на българска делегация в Запорожка област*. URL: <https://www.mfa.bg/embassies/ukraine/news/15592> (in Bulgarian).
54. Република България. Министерство на външните работи (2018, 25 януари). *Сергей Семьонович Желев е новият Почетен консул на България в Украйна*. URL: <https://www.mfa.bg/embassies/ukraine/news/16758> (in Bulgarian).

55. Република България. Министерство на външните работи (2018, 18 май). *Посещение на посланик Минчев в Запорожие*. URL: <https://www.mfa.bg/embassies/ukraine/news/18316> (in Bulgarian).
56. Zaporizkyi natsionalnyi universytet (2019, 2 kvitnia). *V Inzhenernomu instytuti ZNU vidbuvsia Mizhnarodnyi osvittii forum «Ukraina-Bolhariia»*. URL: <https://salo.li/7bFA962> (in Ukrainian).
57. Zaporizka oblasna derzhavna administratsiia (2020, 10 veresnia). *Zaporizkyi krai nalagodzhuie spivpratsiu z Bolhariieiu*. URL: <https://www.zoda.gov.ua/news/52052/zaporizkiy-kray-nalagodzhuje-spivpratsju-z-bolgarijeju.html> (in Ukrainian).
58. Българско неделно училище Св.Св. Кирила и Методия (2020, 11 вересня). *IX Sobor bolhar Ukrayny v Melitopole*. URL: <https://melitopolbg.webnode.com.ua/podorozhi/> (in Bulgarian).
59. Zaporizkyi natsionalnyi universytet (2021, 22 kvitnia). *Rektor ZNU Mykola Frolov: «Same zavdiaky ukrainsko-bolharskomu napriamku spivpratsi v ZNU za spryannia nedilnoi shkoly «Svetlina» vidkryly multymediinu audytoriiu»*. URL: <https://surl.li/lfyduf> (in Ukrainian).
60. Bahatonatsionalna simia Zaporizkoho kraiu (2021, 15 liutoho). *Kerivnyky natsionalno-kulturnykh tovarystv Zaporizkoi oblasti zustrilys za kruhlym stolom ta vidznachyly bolharske sviato «Tryfon Zarezan»*. URL: <https://cutt.ly/wx7W4YC> (in Ukrainian).
61. Demianchuk, O. (2022, 24 kvitnia). *U Melitopoli okupanty vykraly konsula Bolharii – mer*. Korrespondent.net. URL: <https://ua.korrespondent.net/ukraine/4472072-u-melitopoli-okupanty-vykraly-konsula-bolharii-mer> (in Ukrainian).
62. Orlova, V. (2022, 24 kvitnia). *U Melitopoli vykraly konsula Bolharii – mer*. UNIAN.NET. URL: <https://www.unian.ua/war/u-melitopoli-vikrali-konsula-bolgariji-mer-novini-vtorgnennya-rosiji-v-ukrajinu-11798730.html> (in Ukrainian).
63. Ukrinform (2022, 24 kvitnia). *MZS Bolharii sprostovue informatsiiu pro vykradennia konsula u Melitopoli*. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/3466070-mzs-bolgarii-sprostovue-informaciu-pro-vikradenna-konsula-u-melitopoli.html> (in Ukrainian).
64. Volkov, A. (2024, 25 liutoho). *«Sluhy narodu» oformyly svii zavod za zakonamy RF i hainuly u Dubai*. Znai.UA. URL: <https://znaj.ua/kompromat/478712-slugi-narodu-oformili-sviy-zavod-za-zakonami-rf-i-gaynuli-u-dubaji> (in Ukrainian).
65. Zaporizka oblasna rada (2024, 23 liutoho). *Rozporiadzhennia holovy Zaporizkoi oblasnoi rady №7-r «Pro skasuvannia rozporiadzhen holovy Zaporizkoi oblasnoi rady»*. URL: <https://zor.gov.ua/sites/default/files/upload/Rozpor%20Golovi/R-2024/7-r.pdf> (in Ukrainian).
66. Zaporizka oblasna rada (2024, 23 liutoho). *Rozporiadzhennia holovy Zaporizkoi oblasnoi rady № 6-r «Pro skasuvannia rozporiadzhen holovy Zaporizkoi oblasnoi rady»*. URL: <https://zor.gov.ua/sites/default/files/upload/Rozpor%20Golovi/R-2024/6-r.pdf> (in Ukrainian).
67. Ministerstvo zakordonnykh sprav Ukrainy (b.d.). *Pochesne konsulstvo Respubliky Bolhariia v m. Zaporizhzhia*. URL: <https://mfa.gov.ua/embassies/bolgariya> (in Ukrainian).
68. V Zaporozhe pobylval posol Kazakhstana (2003, 22 travnia). *Zaporozka Sich*, (37), 2 (in Ukrainian).
69. Verkhovna Rada Ukrainy (2003, 21 zhovtnia). *U vivtorok, 21 zhovtnia, vidbulasia zustrich Holovy Verkhovnoi Rady Ukrainy Volodymyra Lytvyna z Nadzvychainym i Povnovazhnyym Poslom Respubliky Kazakhstan v Ukraini Ravilem Cherdabaievym*. URL: https://www.rada.gov.ua/news/news_kom/Povidomlennya/431.html (in Ukrainian).
70. Stepanov, A. (2003, 12 lystopada). V Zaporozhe otkroiut eshche jedno konsulstvo. *«Komsomolskaia pravda» v Ukrayne*. Dnepr, (209), p. 6 (in Ukrainian).
71. Radio Svoboda (2006, 10 sichnia). *Nynishnii rik oholosyly rokom Kazakhstanu v Ukraini*. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/938777.html> (in Ukrainian).

72. Verkhovna Rada Ukrainy (2006, 10 sichnia). *Ukaz Prezydenta Ukrainy № 1/2006 «Pro provedennia Roku Respubliky Kazakhstan v Ukraini»*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1/2006#Text> (in Ukrainian).
73. Verkhovna Rada Ukrainy (2006, 22 travnia). *Ukaz Prezydenta Ukrainy №424/2006 «Pro vnesennia zminy do statti 1 Ukazu Prezydenta Ukrainy vid 10 sichnia 2006 roku № 1»*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/424/2006#Text> (in Ukrainian).
74. YouSontrol (b.d.). *Hrechnyi Serhii Volodymyrovych*. URL: <https://youcontrol.com.ua/catalog/executives/h/hrechnyy-serhiy-volodymyrovych/founder/> (in Ukrainian).
75. YouSontrol (b.d.). *TOV «ZPPZMR “Resurs-invest”»*. URL: https://youcontrol.com.ua/catalog/company_details/22128249/ (in Ukrainian).
76. LIGA.net (2006, 9 zhovtnia). *V Zaporozhe otkrylos Pochetnoe Konsulstvo Kazakhstana*. URL: <https://news.liga.net/politics/news/v-zaporozhe-otkrylos-pochetnoe-konsulstvo-kazakhstana>
77. Manko, M. (2007, 10 liutoho). *Kazakhy na Sichi. Holos Ukrainy*, (25). URL: <https://www.golos.com.ua/article/211430> (in Ukrainian).
78. Manko, M. (2008, 30 lypnia). *U Zaporizhzhii kazakhy planuiut pobuduvaty torhovo-ekonomichnyi tsentr. Holos Ukrainy*, (142). URL: <https://www.golos.com.ua/article/185900> (in Ukrainian).
79. Zaporizka miska rada (2017, 5 zhovtnia). *Zaporizhtsiv zaproshuiut vziaty uchast v mizhnarodnomu investytsiinomu forumi «InCo Forum-2017»*. URL: <https://zp.gov.ua/uk/articles/item/963/zaporizhchiv-zaproshuyut-vzyati-uchast-v-mizhnarodnomu-investicijnomu-forumi-inco-forum-2017> (in Ukrainian).
80. Zaporozka Sich (2017, 4 lystopada). *Svitova hlobalizatsiia vzhe v zaporizkykh dytsadkakh*. URL: <https://sich.zp.ua/svitova-globalizaciya-vzhe-v-zaporizk> (in Ukrainian).
81. Ministerstvo zakordonnykh sprav Ukrainy (b.d.). *Dyplomatychni ustanovy. Kazakhstan*. URL: <https://mfa.gov.ua/embassies/kazakhstan> (in Ukrainian).
82. TradeMaster (b.d.). *Shestopalov Borys, ukraynyskyi predprynymatel v sfere ahryfud, sovladelets HD-group y GFS-group*. URL: <https://trademaster.ua/lichnosti/360> (in Ukrainian).
83. Pochesne konsulstvo Respubliky Avstriia v m. Zaporizhzhia (b.d.). *Pochesnyi konsul Shestopalov Borys Borysovykh*. URL: <https://austria.zp.ua/konsul/> (in Ukrainian).
84. Forpost (2017, 6 zhovtnia). *V Zaporozhe otkrylos Pochetnoe konsulstvo Avstrijskoi Respubliky*. URL: <https://forpost.media/novosti/v-zaporozhe-otkrylos-pochetnoe-konsulstvo-avstrijskoi-respubliki.html> (in Ukrainian).
85. 061. Sait mista Zaporizhzhia (2017, 6 zhovtnia). *V Zaporozhe otkrylos Pochetnoe konsulstvo Avstryi: konsulom stal izvestnyi biznesmen Borys Shestopalov*. URL: <https://www.061.ua/news/1819434/v-zaporoze-otkrylos-pocetnoe-konsulstvo-avstrii-konsulom-stal-izvestnyj-biznesmen-boris-sestopalov-fotoreportaz> (in Ukrainian).
86. Pochesne konsulstvo Respubliky Avstriia v m. Zaporizhzhia (2018, 3 kvitnia). *Vizyt Prezydenta Avstrijskoi Respubliky v Ukrainu*. URL: <https://austria.zp.ua/2018/04/03/vizyt-prezydenta-avstrijskoi-respubliky-v-ukrayinu/> (in Ukrainian).
87. Ministerstvo zakordonnykh sprav Ukrainy (b.d.). *Pochesne konsulstvo Respubliky Avstriia v m. Zaporizhzhia*. URL: <https://mfa.gov.ua/embassies/avstriya> (in Ukrainian).
88. Pochesne konsulstvo Respubliky Avstriia v m. Zaporizhzhia (b.d.). *Povnovazhennia ta posluhy*. URL: <https://austria.zp.ua/povnovazhennya-ta-poslugu/> (in Ukrainian).
89. Pochesne konsulstvo Respubliky Avstriia v m. Zaporizhzhia (b.d.). *Novyny*. URL: <https://austria.zp.ua/news/> (in Ukrainian).
90. RegionNews (2019, 25 liutoho). *Borys Shestopalov – pro posadu Pochesnoho Konsula, investytsii ta spivpratsiu Ukrainy y Avstrii*. URL: https://regionnews.net.ua/2019/02/25/borys-shestopalov-pro-posadu-pochesnog/#google_vignette (in Ukrainian).

91. Pochesne konsulstvo Respubliky Avstriia v m. Zaporizhzhia (2018, 23 travnia). *Huchna premiera «Prymadonny» vidbulas*. URL: <https://austria.zp.ua/2018/05/23/guchna-premyera-prymadonny-vidbulas/> (in Ukrainian).
92. Pochesne konsulstvo Respubliky Avstriia v m. Zaporizhzhia (2019, 29 travnia). *Teatralni vykhidni v Zaporizhzhzi*. URL: <https://austria.zp.ua/2019/05/29/teatralni-vyhidni-v-zaporizhzhzi/> (in Ukrainian).
93. Pochesne konsulstvo Respubliky Avstriia v m. Zaporizhzhia (2018, 2 lystopada). *Natsionalnyi den Avstrii vidznachyly u Zaporizhzhzi*. URL: <https://austria.zp.ua/2018/11/02/naczi-onalnyj-den-avstriyi-vidznachyly-u-zaporizhzhzi/> (in Ukrainian).
94. Zaporizka oblasna derzhavna administratsiia (2019, 19 lystopada). *Holova obladerzhadministratsii Vitalii Turynok zustrivsia z Poslom Avstrii v Ukraini*. URL: <https://www.zoda.gov.ua/news/47909/golova-oblderzhadministratsiji-vitaliy-turinok-zustrivsyia-z-poslom-avstriji-v-ukrajini.html> (in Ukrainian).
95. Yehorov, D. (2020, 24 liutoho). *Borys Shestopalov: «Investytsii v Ukrainu vvazhaiutsia podvyhom, a maiut buty zvychnoiu praktykoiu»*. Hetman. URL: <https://www.getman.media/borys-shestopalov-investytsiyi-v-ukrayinu-vvazhayutsya-podvygom-a-mayut-butyzvychnoyu-praktykoyu/> (in Ukrainian).
96. hd-group.ua (2024, 29 October). *Boris Shestopalov joins diplomatic reception for Austria Day*. URL: <https://hd-group.ua/en/boris-shestopalov-joins-diplomatic-reception-for-austria-day/> (in Ukrainian).
97. Rozsylka novyn Posolstva Avstrii v Ukraini (2024, Sichen). URL: https://www.bmeia.gv.at/fileadmin/user_upload/Vertretungen/Kiew/Aktuelles/Newsletter_Jaenner_2024.pdf (in Ukrainian).
98. Pochesne konsulstvo Avstrii u Zaporizhzhzi (2024, 12 kvitnia). *Proishla Pochesna konsulska konferentsiia 2024*. URL: https://www.facebook.com/austria.zp?locale=uk_UA (in Ukrainian).
99. Zaporizka oblasna derzhavna administratsiia (2016, 9 lystopada). *Zaporizkyi rehion ta Respublika Latviia spivpratsiuvatymut cherez pochesne konsulstvo*. URL: <https://www.zoda.gov.ua/news/34029/zaporizkiy-region-ta-respublika-latviya-spivpratsjuvatimut-cherez-pochesne-konsulstvo.html> (in Ukrainian).
100. Zaporizka miska rada (2018, 7 veresnia). *Posol Latvii hotovyi pidtrymaty ideiu priamoho aviareisu mizh Zaporizhzhiam ta Ryhoiu*. URL: <https://zp.gov.ua/uk/articles/item/3581/posol-latvii-gotovij-pidtrimati-ideyu-pryamogo-aviarejsu-mizh-zaporizhzhiam-ta-rigoyu> (in Ukrainian).
101. Posolstvo Latviiskoi Respubliky v Ukraini (2019, 28 travnia). *Serdechno vitaiemo Yurii Pidhornoho, yakyi otrymav ofitsiyni dozvil vykonuvaty funktsii Pochesnoho konsula Latviiskoi Respubliky u misti Zaporizhzhia ta Zaporizkii oblasti*. URL: <https://www.facebook.com/share/p/195GhtHe9s/> (in Ukrainian).
102. Zaporizka oblasna derzhavna administratsiia (2019, 8 zhovtnia). *U Zaporizhzhzi vidkryto Pochesne konsulstvo Latviiskoi Respubliky*. URL: <https://www.zoda.gov.ua/news/47371/u-zaporizhzhzi-vidkryto-pochesne-konsulstvo-latviyskoji-respubliki.html> (in Ukrainian).
103. Zaporizka miska rada (2019, 8 zhovtnia). *U Zaporizhzhzi urochysto vidkryly konsulstvo Latviiskoi respubliky*. URL: <https://zp.gov.ua/uk/articles/item/6313/u-zaporizhzhzi-urochysto-vidkrili-konsulstvo-latviyskoji-respubliki> (in Ukrainian).
104. Clarity Project (b.d.). *Pidhornyi Yurii Dmytrovych*. URL: <https://clarity-project.info/person/d778d515f170ebec110f04670bd7526c> (in Ukrainian).

105. Gov.UK. (n.d.). *Hazel Uk Limited*. URL: <https://find-and-update.company-information.service.gov.uk/company/03164739/persons-with-significant-control> (in Ukrainian).

106. Pochesne Konsulstvo Latviiskoi Respubliky v m. Zaporizhzhia (2024, 17 lystopada). *Zashuzhena nahoroda!* Facebook. URL: <https://www.facebook.com/share/p/1EBP6pr8mU/> (in Ukrainian).

107. Pochesne Konsulstvo Latviiskoi Respubliky v m. Zaporizhzhia (2024, 19 lystopada). *Pochesne Konsulstvo Latviiskoi Respubliky v m. Zaporizhzhia shchyro vitaie pana Pochesnoho konsula Yurii Pidhornoho*. Facebook. URL: <https://www.facebook.com/share/p/1CKitvjouo/> (in Ukrainian).

108. Pochesne Konsulstvo Latviiskoi Respubliky v m. Zaporizhzhia (2020, 8 zhovtnia). *Rik tomu 08.10.2019 u nas v Zaporizhzhii vidkrylos Pochesne Konsulstvo Latviiskoi Respubliky*. Facebook. URL: <https://www.facebook.com/share/p/18jbPJ6gfW/> (in Ukrainian).

109. Pochesne Konsulstvo Latviiskoi Respubliky v m. Zaporizhzhia (2021, 26 bereznia). *Proshla vstrecha V2V*. Facebook. URL: <https://www.facebook.com/share/p/1Qo6ohD4Kx/> (in Ukrainian).

110. Pochesne Konsulstvo Latviiskoi Respubliky v m. Zaporizhzhia (2024, 30 serpnia). *Sohodni Zaporizhzhia z robochym vizyтом vidvidaly kerivnyky deiakykh pidpriemstv VPK Latvii*. Facebook. URL: <https://www.facebook.com/share/p/1971HVyoJ9/> (in Ukrainian).

111. Pochesne Konsulstvo Latviiskoi Respubliky v m. Zaporizhzhia (2021, 14 veresnia). *Pochesnyi konsul Latviiskoi Respubliky v m. Zaporizhzhia, yak pochesnyi hist, vziav uchast u V Mizhnarodnomu Zaporizkomu ekolohichnomu forumi «Eko Forum-2021»*. Facebook. URL: <https://www.facebook.com/share/p/1AKrD5PRwr/> (in Ukrainian).

112. Pochesne Konsulstvo Latviiskoi Respubliky v m. Zaporizhzhia (2021, 16 hrudnia). *Pochesnyi konsul Latviiskoi Respubliky v m. Zaporizhzhia Yu.Pidhornyi, za zaproshenniam kerivnytstva Zaporizkoi oblasti vziav uchast u V Mizhnarodnomu forumi intehratsii ta kooperatsii «InCoForum-2021»*. Facebook. URL: <https://www.facebook.com/share/p/164XLY85PP/> (in Ukrainian).

113. Pochesne Konsulstvo Latviiskoi Respubliky v m. Zaporizhzhia (2024, 28 chervnia). *Pochesnyi konsul Latvii vziav uchast u roboti rehionalnoho forumu «Novi sensy bachennia rozvytku hromad Zaporizkoho rehionu, yaki postrazhdaly vid rosiiskoi viiskovoi ahresii»*. Facebook. URL: <https://www.facebook.com/share/p/14xwkvVHUo/> (in Ukrainian).

114. Pochesne Konsulstvo Latviiskoi Respubliky v m. Zaporizhzhia (2022, 30 serpnia). *Sohodni, vpershe z pochatku viiny, Pochesnyi konsul Latviiskoi Respubliky v Zaporizhzhii Yurii Pidhornyi zavitav do Posolstva Latviiskoi Respubliky v Ukraini*. Facebook. URL: <https://www.facebook.com/share/p/16Di8GH7Di/> (in Ukrainian).

115. Pochesne Konsulstvo Latviiskoi Respubliky v m. Zaporizhzhia (2022, 13 lypnia). *Sohodni v Ryzi zavershylasia desiata zustrich pochesnykh konsuliv Latviiskoi respubliky*. Facebook. URL: <https://www.facebook.com/share/p/18kPAp7bt9/> (in Ukrainian).

116. Zaporizka oblasna derzhavna administratsiia (2020, 17 chervnia). *Zaporizki kurorty hotovi pryimaty inozemnykh turystiv*. URL: <https://www.zoda.gov.ua/news/50923/zaporizki-kurorti-gotovi-priymati-inozemnih-turystiv.html> (in Ukrainian).

117. Zaporizka oblasna derzhavna administratsiia (2020, 8 lypnia). *Latviiska Respublika zaproshuie zaporizhtsiv u hosti*. URL: <https://www.zoda.gov.ua/news/51137/latviyska-respublika-zaproshuje-zaporizhtsiv-u-gosti.html> (in Ukrainian).

118. Pochesne Konsulstvo Latviiskoi Respubliky v m. Zaporizhzhia (2021, 30 sichnia). *Sohodni Pochesnyi konsul Latviiskoi Respubliky v m. Zaporizhzhia Yurii Pidhornyi proviv zustrich z novym Holovoiu Zaporizkoi oblasnoi derzhavnoi administratsii Oleksandrom Starukhom*. Facebook. URL: <https://www.facebook.com/share/p/16JqRsps9g/> (in Ukrainian).

119. Pochesne Konsulstvo Latviiskoi Respubliky v m. Zaporizhzhia (2021, 12 liutoho). *12.02.21 roku vidbulas zustrich Pochesnoho konsula Latviiskoi Respubliky v m. Zaporizhzhia Yuriiia Pidhornooho z novym pershyim zastupnykom miskoho holovy m. Zaporizhzhia Andriiem Piatnytskym*. Facebook. URL: <https://www.facebook.com/share/p/1A5L5Axs8D/> (in Ukrainian).
120. Zaporizka oblasna derzhavna administratsiia (2021, 8 chervnia). *Latviia ta Zaporizkyi rehion prodovzhuiut plidnu spivpratsiu*. URL: <https://www.zoda.gov.ua/news/55872/latviya-ta-zaporizkiy-region-prodovzhujut-plidnu-spivpratsju.html> (in Ukrainian).
121. Posolstvo Latviiskoi Respubliky v Ukraini (2021, 8 chervnia). *7 ta 8 chervnia 2021 roku posol Latvii v Ukraini Yuris Poikans vidvidav Zaporizhzhia*. Facebook. URL: <https://www.facebook.com/share/p/1aAwuNcazC/> (in Ukrainian).
122. Pochesne Konsulstvo Latviiskoi Respubliky v m. Zaporizhzhia (2023, 5 chervnia). *Na pochatku chervnia v Ukraini perebuvala ofitsiina delehatsiia Minoborony Latvii*. Facebook. URL: <https://www.facebook.com/share/p/1BcvxwMehQ/> (in Ukrainian).
123. Pochesne Konsulstvo Latviiskoi Respubliky v m. Zaporizhzhia (2024, 27 liutoho). *Sohodni vidbulasia zustrich Pochesnoho Konsula Latvii u Zaporizhzhii z novym holovoiu ZOVA Ivanom Fedorovym*. Facebook. URL: <https://www.facebook.com/share/p/18eS5Zsx4u/> (in Ukrainian).
124. Kharchenko, R. (2024, 21 chervnia). *Vybudovuvaty mizhnarodni zv'iazky ta zovnishnoekonomichni vidnosyny – zavdannia iz zirochkoiiu*. Facebook. URL: <https://www.facebook.com/share/p/15JAm7MQAP/> (in Ukrainian).
125. Pochesne Konsulstvo Latviiskoi Respubliky v m. Zaporizhzhia (2022, 19 liutoho). *19.02.2021 roku po initsiatyvi Pochesnoho konsula Latviiskoi Respubliky v m. Zaporizhzhia Yuriiia Pidhornooho zapochatkovano spivpratsiu*. Facebook. URL: <https://www.facebook.com/share/p/12G22AQXGK9/> (in Ukrainian).
126. Zaporizka miska rada (2022, 19 liutoho). *Zaporizki shkoliari spilkuvatymutsia z latviiskymy odnolitkami*. URL: <https://zp.gov.ua/uk/articles/item/11339/zaporizki-shkolyari-spilkuvatymutsia-z-latvijskimi-odnolitkami-> (in Ukrainian).
127. Cherkasov, S. (2020, 24 hrudnia). *Pochesne Konsulstvo Latvii – sered mizhnarodnykh partneriv osvitoi prohramy «Krainoznavstvo» istorychnoho fakultetu*. Zaporizkyi natsionalnyi universytet. URL: <https://surl.li/jxzmyi> (in Ukrainian).
128. Pochesne Konsulstvo Latviiskoi Respubliky v m. Zaporizhzhia (2021, 6 zhovtnia). *Pochesnyi konsul Latviiskoi Respubliky v m. Zaporizhzhia vziav uchast u realizatsii universyitetom odnogo iz napriamkiv osvitoi prohramy za spetsialnistiu «Mizhnarodni vidnosyny...»*. Facebook. URL: <https://www.facebook.com/share/p/15TdwPWFjt/> (in Ukrainian).
129. Rybalchenko, V. (2020, 1 lypnia). Dobrodiinist: shtuchni pereshkody shtuchnoi ventyliatsii. *Holos Ukrainy*. URL: <http://www.golos.com.ua/article/332598> (in Ukrainian).
130. Pochesne Konsulstvo Latviiskoi Respubliky v m. Zaporizhzhia. Facebook. URL: <https://www.facebook.com/consulate.zp.ua>. (in Ukrainian).

Матеріал надійшов до редакції 31.03.2025 р.